

Archeologienota

Brugge, Sint-Andries Korte Molenstraat

Deel 1: Verslag van Resultaten

Titel

Archeologienota Brugge, Sint-Andries Korte Molenstraat Deel 1: Verslag van Resultaten

Auteur

Nikki Zwitter

Erkende archeoloog

BAAC Vlaanderen bvba
OE/ERK/Archeoloog/2015/00020

BAAC-Projectnummer

2020-0619

Plaats en datum

Gent, 24 juni 2020

Reeks en nummer

BAAC Vlaanderen Rapport 1488
ISSN 2033-6896

Wettelijk depot

KBR

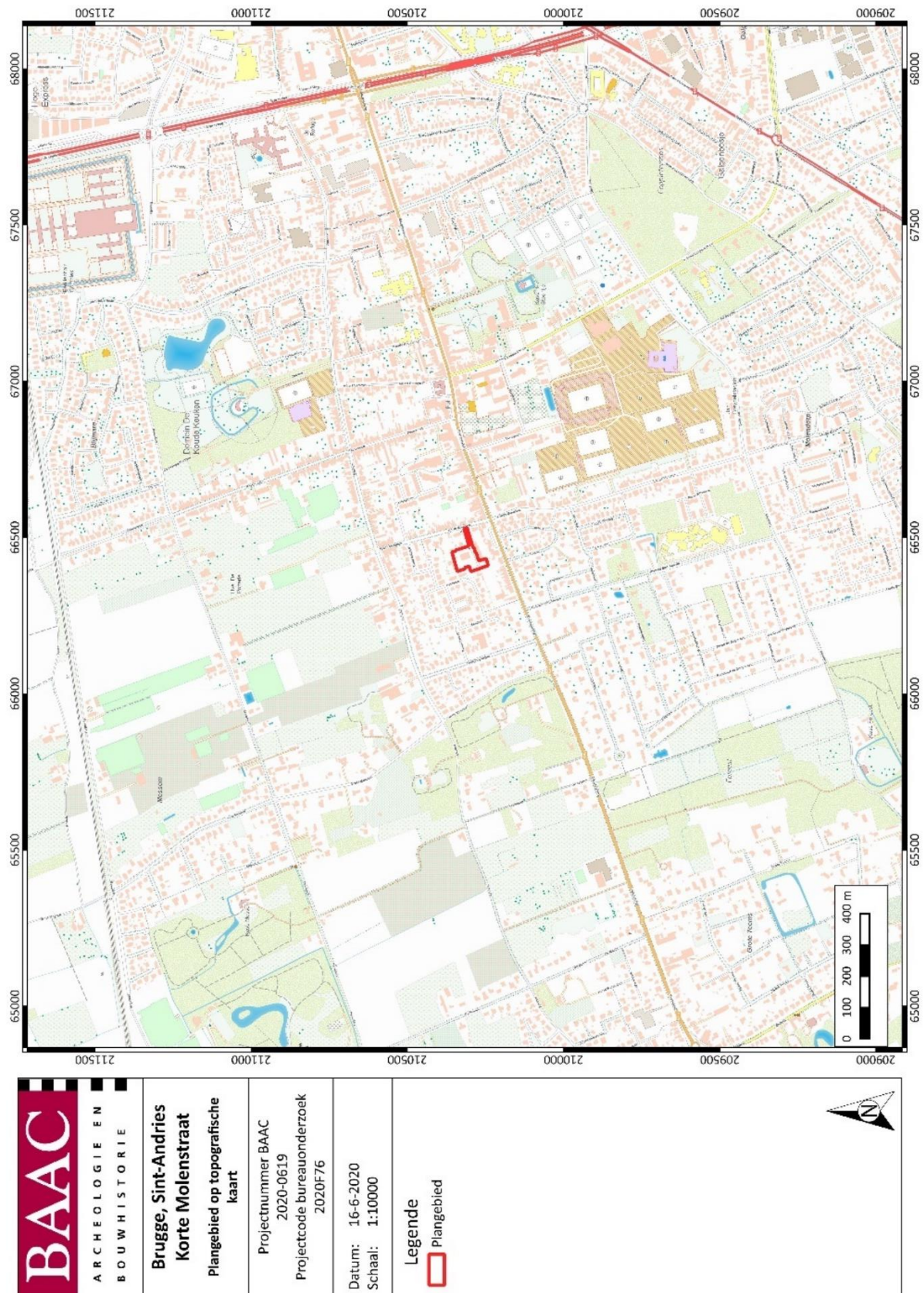
Inhoud

1	Beschrijvend gedeelte.....	1
1.1	Administratieve gegevens	1
1.2	Juridisch kader en onderzoekstraject	4
1.3	Aanleiding	4
1.4	Huidige situatie en geplande werken	5
1.4.1	Huidige situatie	5
1.4.2	Geplande werken en bodemingrepen	5
1.5	Randvoorwaarden	7
2	Bureauonderzoek	8
2.1	Werkwijze en strategie	8
2.1.1	Onderzoeksdoelstelling	8
2.1.2	Onderzoeksvragen	8
2.1.3	Methoden en technieken	8
2.2	Assessment	10
2.2.1	Landschappelijk kader	10
2.2.2	Historisch kader	19
2.2.3	Cartografische bronnen	21
2.2.4	Orthofotografische bronnen	27
2.2.5	Archeologisch kader	32
2.3	Synthese onderzoeksresultaten	41
2.3.1	Datering en interpretatie onderzoeksterrein	41
2.3.2	Archeologische verwachting.....	41
2.3.3	Syntheseplan	43
2.4	Besluit	44
2.4.1	Potentieel op kennisvermeerdering	44
2.4.2	Afweging noodzaak verder vooronderzoek.....	44
2.4.3	Keuze onderzoeksmethode	44
2.4.4	Afbakening onderzoeksterrein	45
3	Samenvatting	46
4	Lijsten.....	47
4.1	Figurenlijst	47
4.2	Plannenlijst	47
4.3	Tabellenlijst	47
5	Bibliografie	48

1 Beschrijvend gedeelte

1.1 Administratieve gegevens

Naam site	Brugge, Sint-Andries Korte Molenstraat		
Ligging	Korte Molenstraat 15, deelgemeente Sint-Andries, gemeente Brugge, provincie West-Vlaanderen		
Kadaster	Brugge, Afdeling 31, Sectie C, Percelen 122a4, 126p7, 124k2, 124l2, 124x		
Coördinaten	Noordwest:	x: 66 391	y: 210 340
	Noordoost:	x: 66 453	y: 210 357
	Zuidwest:	x: 66 410	y: 210 240
	Zuidoost:	x: 66 531	y: 210 308
Projectnummer BAAC Vlaanderen	2020-0619		
Bureauonderzoek	Projectcode	2020F76	
	Erkende archeoloog	Lina Cornelis (Erkenningsnummer: 2015/00024)	
	Betrokken actoren	Nikki Zwitser (archeoloog) Emmy Van Laere (archeoloog)	

Plan 1: Plangebied op topografische kaart¹ (digitaal; 1:10.000; 16.06.2020)

¹ AGIV 2020d

Plan 2: Plangebied op kadasterkaart (GRB)² (digitaal; 1:250; 16.06.2020)

² AGIV 2020b

1.2 Juridisch kader en onderzoekstraject

In het kader van het Onroerenderfgoeddecreet (decreet van de Vlaamse Regering 12 juli 2013) en het Onroerenderfgoedbesluit van de Vlaamse Regering van 16 mei 2014, is de eigenaar en gebruiker van gronden waarop zich archeologische waarden bevinden, verplicht deze waarden te behoeden en beschermen voor beschadiging en vernieling. Dit kan door behoud *in situ*, als de waarden ingepast kunnen worden in de plannen, of *ex situ*, wanneer de waarden onomkeerbaar vernietigd worden. Het doel van de archeologienota is dat er mogelijkheden gezocht worden om *in situ* behoud te bewerkstelligen of, indien dit niet kan, het formuleren van maatregelen voor vervolgonderzoek waarbij het erfgoed *ex situ* wordt behouden.

Om vast te stellen of bij werkzaamheden archeologische waarden zullen worden vernietigd, is een archeologisch onderzoek nodig. In eerste instantie wordt een **bureauonderzoek** uitgevoerd. Op basis van bekende gegevens van bodemkaarten, uit cartografische en andere historische bronnen en eventueel voorgaand onderzoek in de directe omgeving van het plangebied wordt een inschatting gemaakt van het archeologisch potentieel van het plangebied. Indien uit deze desktopanalyse blijkt dat er een kans is op het aantreffen van archeologische waarden binnen het plangebied, kan het aangewezen zijn de gaafheid van het bodemprofiel en de aanwezigheid van archeologische indicatoren te onderzoeken middels een landschappelijk bodemonderzoek, een veldkartering en/of een geofysisch onderzoek. Deze onderzoeken maken alle deel uit van het **vooronderzoek zonder ingreep in de bodem**. Indien op basis van de resultaten van alle nodige facetten van het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem niet voldoende informatie verzameld kan worden om een onderbouwde uitspraak te doen aangaande de beslissing tot behoud *in situ*, vrijgave of opgraving van het terrein, moet in een volgende fase een vooronderzoek met ingreep in de bodem worden uitgevoerd.

Het doel van het eventueel **vooronderzoek met ingreep in de bodem** is een archeologische evaluatie van het terrein. Dit houdt in dat het archeologisch erfgoed opgespoord, geregistreerd, gedetermineerd en gewaardeerd wordt en dat de potentiële impact van de geplande werken op de archeologische resten wordt bepaald. De hiervoor aangewezen methoden zijn archeologische boringen, proefputten en/of proefsleuven. Onderdeel van de evaluatie is dat er mogelijkheden gezocht worden om een eventuele site *in situ* te behouden of, indien dit niet kan, het opstellen van een programma van maatregelen voor vervolgonderzoek (ruimtelijke afbakening, diepteligging, strategie, doorlooptijd, te voorziene natuurwetenschappelijke onderzoeken en conservatietechnieken, voorstel onderzoeksvragen) in de vorm van een opgraving. Het vooronderzoek is uitgevoerd conform de Code van Goede Praktijk 4.0.

1.3 Aanleiding

Naar aanleiding van een aanvraag bij een omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden heeft BAAC Vlaanderen bvba een archeologienota opgemaakt. Op het terrein zal door de initiatiefnemer een verkaveling gerealiseerd worden. Bijgevolg wordt uitgegaan van een volledige versterking van het bodemarchief. Eens het archeologisch bodemarchief aangetast of vernield wordt, betekent dit een onomkeerbaar informatieverlies.

De totale oppervlakte van het plangebied *Brugge, Sint Andries Korte Molenstraat* bedraagt ca. 5500 m², de geplande bodemingrepen hebben een oppervlakte van 5500 m². Het plangebied valt buiten een beschermde archeologische site, ligt niet in een archeologisch vastgestelde zone en komt niet voor op de kaart met gebieden waarin geen archeologische waarden (meer) te verwachten zijn (GGA,

gebieden geen archeologie).³ Daarnaast werden voor het plangebied en de directe omgeving geen waarden voor 'beschermde onroerend erfgoed' opgenomen in het Geoportaal.

Aangezien de totale oppervlakte van de bodemingreep 3.000 m² of meer bedraagt, is volgens het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 een archeologienota vereist. Deze archeologienota, waarvan akte genomen door het agentschap Onroerend Erfgoed, wordt bij de omgevingsvergunningsaanvraag gevoegd.

1.4 Huidige situatie en geplande werken

1.4.1 Huidige situatie

In het midden van het plangebied staat een gebouw (loods). In het zuidwestelijk deel is een stuk groenzone aanwezig. Aan de zuidkant van het plangebied ligt een weg (zie Plan 3). De bebouwing in het plangebied is tot stand gekomen tussen 1971 en 1979. In 2013 zijn ten zuiden van het plangebied huizen gebouwd en is de weg in het plangebied aangelegd. Dit werd vastgesteld op basis van de orthofoto's (zie 2.2.4).

1.4.2 Geplande werken en bodemingrepen

Algemeen

De opdrachtgever plant op het terrein een verkaveling. Hierbij worden eventueel in het plangebied aanwezige archeologische waarden onherroepelijk vernietigd.

Het plangebied bestaat uit vijf percelen (zie Plan 2). Het terrein zal verkaveld worden voor nieuwe woningbouw met parkeergelegenheid en groenzone (zie Figuur 1).

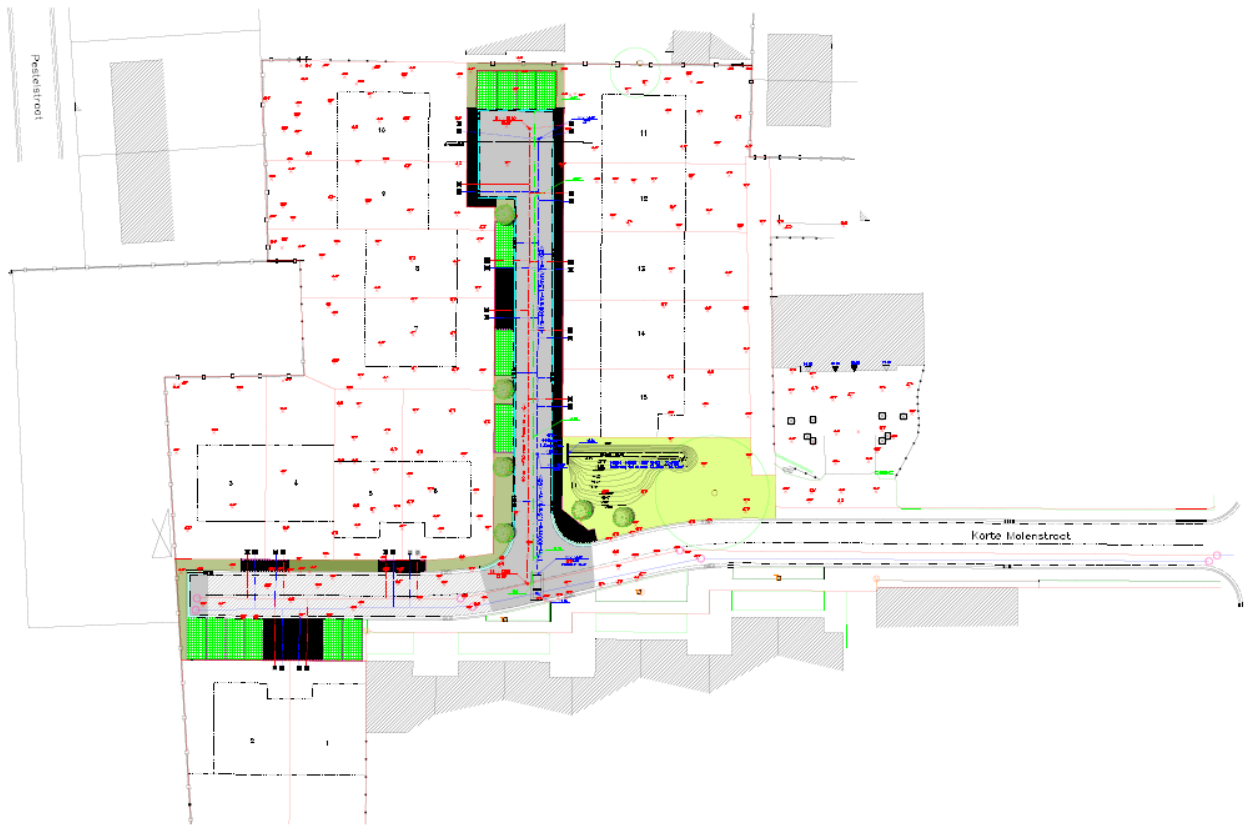
Aangezien het om een verkaveling gaat, zijn er nog geen definitieve plannen en doorsneden van de geplande woningen en wordt uitgegaan van een totaalverstoring.

³ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2020a.

Plan 3: Plangebied met weergave op orthofoto⁴(digitaal; 1:1; 16.06.2020)

⁴ AGIV 2020c

Figuur 1: Inplantingsplan nieuwe toestand⁵

1.5 Randvoorwaarden

Vanwege het feit dat het terrein nog in gebruik is en het meest wenselijk is voor de opdrachtgever betreft het hier een archeologienota met uitgesteld vooronderzoek. Dit houdt in dat de ingreep in de bodem zoals gesteld in het programma van maatregelen op een later tijdstip uitgevoerd dient te worden.

⁵ Plan aangebracht door initiatiefnemer (conceptplan 06/2020)

2 Bureauonderzoek

2.1 Werkwijze en strategie

2.1.1 Onderzoeksdoelstelling

Een bureauonderzoek kadert binnen een archeologisch vooronderzoek zonder ingreep in de bodem. Het archeologisch vooronderzoek zonder ingreep in de bodem bereikt het doel van archeologisch vooronderzoek, het vaststellen van de aan- of afwezigheid van een archeologische vindplaats, zonder de mogelijk aanwezige archeologische resten wezenlijk aan te tasten. Het bureauonderzoek bereikt het doel van archeologisch vooronderzoek zonder ingreep in de bodem door de studie van gekende of ontsloten informatiebronnen.

2.1.2 Onderzoeksvragen

Volgende onderzoeksvragen zullen in dit bureauonderzoek behandeld worden:

- Wat zijn de gekende archeologische en historische gegevens en welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologische potentieel van het terrein?
- Wat is de impact van de geplande werken?
- Is er via archeologisch onderzoek of waarnemingen op aanpalende of nabijgelegen percelen reeds info beschikbaar over de dikte en de opbouw van het aanwezige bodemarchief?
- Zijn er archeologische waarden aanwezig binnen het onderzoeksterrein?

Indien er archeologische waarden aanwezig zijn binnen het onderzoeksterrein:

- Wat is de aard van deze waarden?
- Wat is de impact van de geplande bodemingrepen op deze waarden?

2.1.3 Methoden en technieken

Het doel van het bureauonderzoek is de formulering van een archeologische verwachting van de onderzoekslocatie. Deze verwachting wordt opgesteld op basis van gekende landschappelijke, geologische, archeologische, historische en geografische bronnen.

Een eerste stap bij het formuleren van een archeologische verwachting voor de onderzoekslocatie is deze te situeren binnen een breder landschappelijk kader. Hierbij wordt beroep gedaan op de gekende geografische en geologische bronnen en kaarten.

Administratieve en geografische kaarten:

- GRB/kadasterkaart
- Topografische kaart
- Orthofoto
- Tertiairgeologische kaart
- Quartairgeologische kaart
- Bodemkaart

De basis van de desktopstudie bestaat verder uit een historische studie van de onderzoekslocatie en zijn directe omgeving. Hierbij wordt de gekende archeologische en historische vakliteratuur over de onmiddellijke omgeving van het plangebied geconsulteerd.

Een bijkomende belangrijke bron van informatie is het historisch kaartmateriaal. Op basis van deze oude kaarten kan een beeld worden gegeven van de evolutie van de bebouwing in het plangebied door de eeuwen heen, maar met dien verstande dat de draad slechts kan opgepikt worden vanaf het moment dat de eerste kaarten voor het gebied verschenen. Bovendien is de afwezigheid van bebouwing op deze kaarten geen garantie dat er niets geweest is. In de beginperiode van de cartografie werden voornamelijk grotere nederzettingen en belangrijke bouwwerken zoals stadsomwallingen, kerken, kloosters en kastelen weergegeven en was er geen of weinig aandacht voor de burgerlijke architectuur. Het was vaak niet de bedoeling om de huizen in detail of juist weer te geven. Pas vanaf de 19^e eeuw verschijnen de eerste gedetailleerde kadasterkaarten. Een concrete huisgeschiedenis is uit het cartografisch materiaal alleen niet af te leiden. De kaarten kunnen wel ondersteunend werken.

Volgende historische kaarten werden opgezocht en geanalyseerd:

- CAI-kaart
- Ferrariskaart
- Atlas der Buurtwegen
- Poppkaart
- Vandermaelenkaart

Er werden geen externe specialisten betrokken bij dit onderzoek en geen wetenschappelijke advisering ingewonnen bij derden.

2.2 Assessment

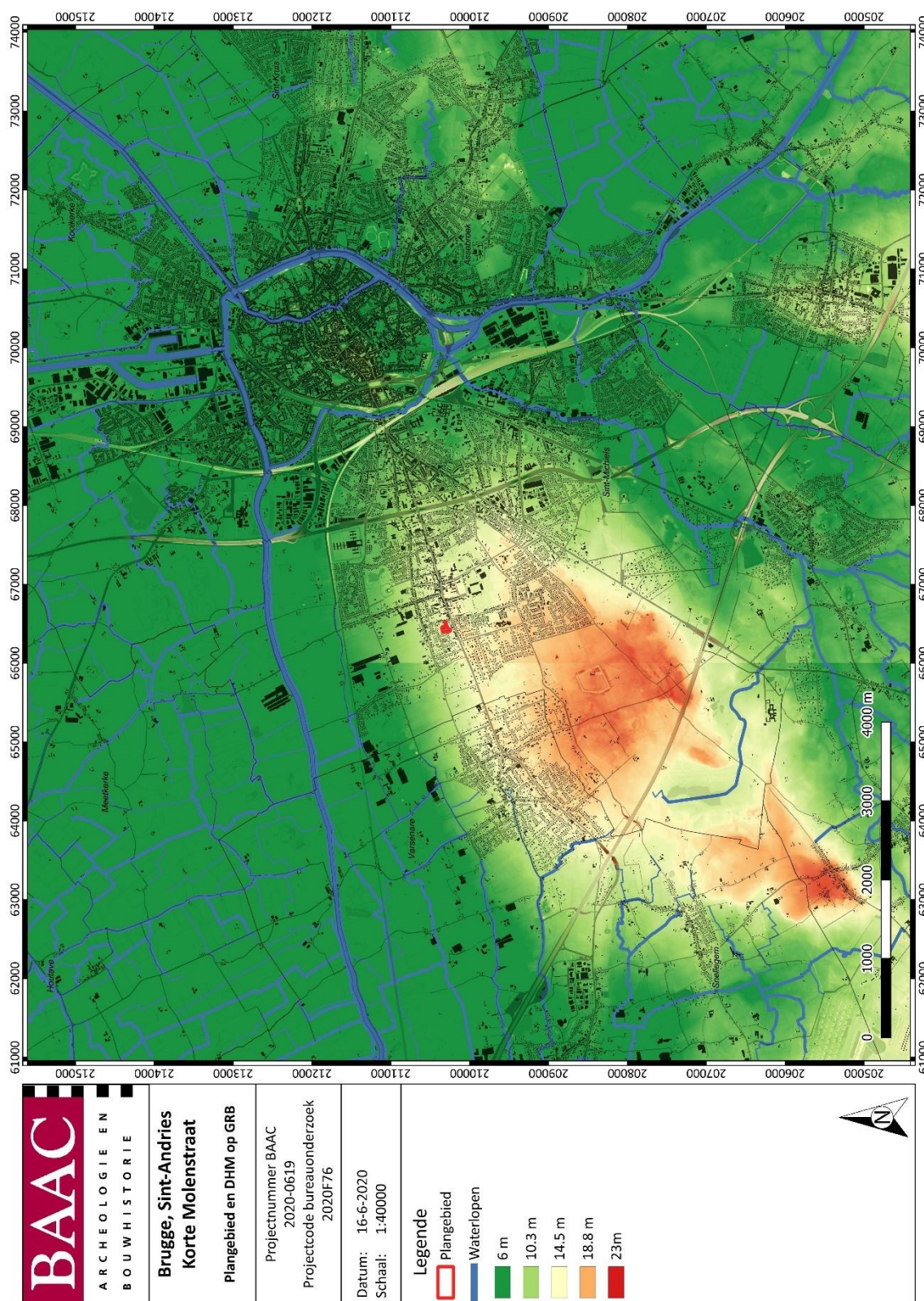
In dit hoofdstuk wordt een overzicht gegeven van de beschikbare kennis inzake bodemkunde, geomorfologie, historie, cartografie en archeologie met betrekking tot het plangebied en omgeving. Deze informatie vormt de basis voor de archeologische verwachting van het onderzoeksgebied.

2.2.1 Landschappelijk kader

Topografische situering

De exacte locatie van het plangebied is weergegeven op Plan 1 en Plan 2. Het plangebied *Sint-Andries, Korte Molenstraat* is gelegen aan de Korte Molenstraat en bevindt zich tussen residentiële bebouwing gelegen aan de Pestelstraat en de Klauwijzerstraat. Op 65 meter ten zuiden van het terrein loopt de Gistelsesteenweg. Ten oosten van het terrein op drie kilometer bevindt zich de Vestingsgracht van Brugge. In het zuidoosten van het plangebied bevindt zich op een afstand van tevens drie kilometer het Zuidervaartje. Op een tweetal kilometer ten noordwesten van het projectgebied loopt de Tollenaarsbeek.

De omgeving rond het projectgebied bevindt zich volgens het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHM) tussen 4 en 23 m + TAW en ligt op de noordelijke flank van de zandrug ten westen van Brugge (zie Plan 4). Het plangebied ligt op een hoogte tussen 12 en 15 m + TAW (zie Plan 5).

Plan 4: Plangebied op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHM)⁶ met waterwegen (digitaal; 1:1; 16.06.2020)

⁶ AGIV 2020a

BAAC Vlaanderen Rapport 1488

Landschappelijke situering

In geomorfologisch opzicht bevindt het plangebied zich in het interfluvium kustvlakte/Leievallei en behoort tot het Zuidbrugse dalcomplex. Dit dalcomplex strekt zich uit ten zuidoosten van Brugge en vormt een brede komvormige depressie waarin verscheidene dalen straalsgewijs samen komen. Het bevindt zich ten zuiden van de dekzandrug van Maldegem die over Assebroek en Brugge-Sint-Andries verloopt. In het oosten wordt het complex begrensd door de heuvel van Oedelem en in het zuiden en westen door de noordrand van het plateau van Tielt versneden. Verder sluit het Zuidbrugse dallandschap in het zuidoosten aan bij de depressie van het kanaal Gent-Brugge en vormt er de natuurlijke afwatering voor het westelijk deel van de depressie van Beernem. Het algemene peil bedraagt er +5 tot +10m. Het microreliëf wordt voornamelijk bepaald door insnijdingen in het fluvioperiglaciaire opvullingsvlak. In de noordelijke richting gebeurt er ontwatering door een dendritisch beek- en grachtenstelsel dat aansluit op het doorbraakdal van Steenbrugge. In het cultuurlandschap komen kleine akker- en weilandpercelen voor die begrensd worden door struiken, hagen en bomen.⁸

Paleogeen en neogeen (tertiair)

De omgeving van het plangebied wordt gekenmerkt door afzettingen van het lid van Vlierzele. Dit wordt gekenmerkt door fijn zand met een groen tot grijsgroene kleur dat soms kleinhoudend is, met plaatselijk dunne zandsteenbankjes. Daarnaast zijn deze afzettingen glauconiet- en glimmerhoudend. In de directe omgevingen komen afzettingen van het lid van Beernem voor. Dit wordt gekenmerkt door grijsgroen kleihoudend zand met kleilaagjes en zandsteen. Het is weinig klakhoudend, glauconiet- en glimmerhoudend.⁹

Quartair

Op de quartairgeologische kaart (1:200 000) is het plangebied gekarteerd als profieltype 1. De beschrijving van de verschillende lithologische eenheden hieronder gebeurt van boven naar onder, of van jong naar oud. Profieltype 1 wordt gekenmerkt door eolische afzettingen (zand tot silt) van het weichseliaan (laat-pleistoceen) die mogelijk stammen uit het vroeg-holoceen. In het noorden en centrale gedeelte van vlaanderen komt zand tot zandleem voor. Silt (loess) komt voor in het zuidelijk gedeelte van Vlaanderen (EIPw). Onder deze afzettingen bevinden zich de hellingsafzettingen van het quartair (Hq).¹⁰

Op de quartairgeologische kaart (1:50 000) is het noordoostelijke deel van het plangebied gekarteerd als type D. Dit type zijn eolische afzettingen van dekzandfaciës van het klastisch weichseliaan op tertiair.¹¹

⁸ DE MOOR & L. D. VAN DE VELDE 1994

⁹ JACOBS et al. 1993

¹⁰ DOV VLAANDEREN 2020c

¹¹ DE MOOR & L. VAN DE VELDE 1994

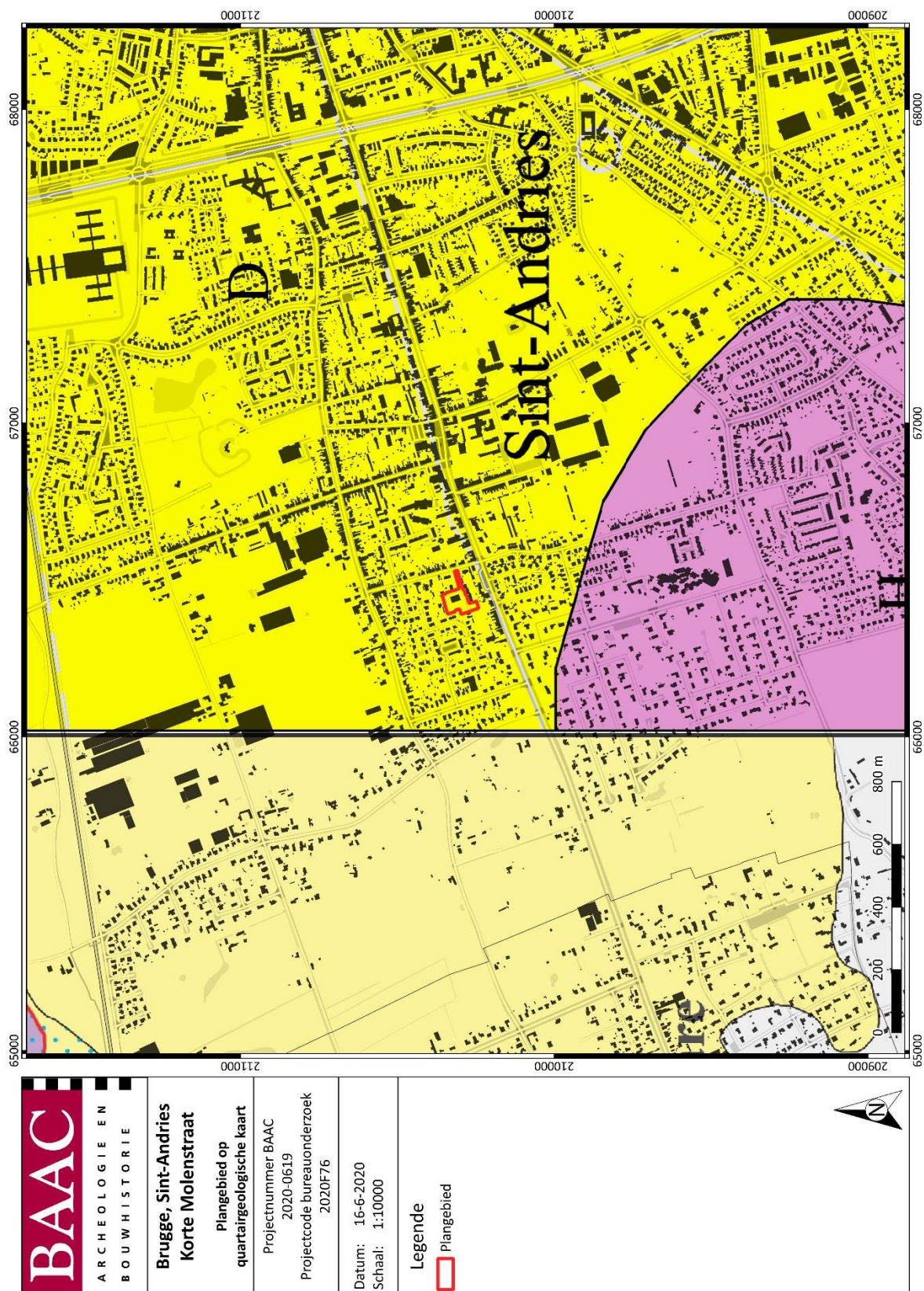

¹² DOV VLAANDEREN 2020b

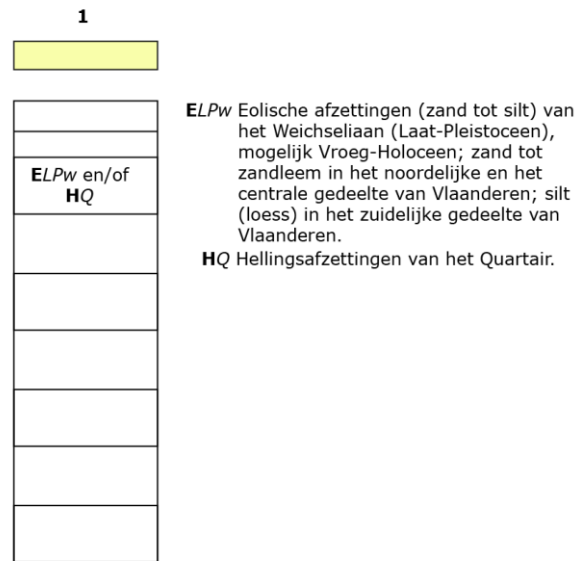
Plan 7: Plangebied op de quartaargeologische kaart¹³ (digitaal; 1:200.000; 20.06.2020)

¹³ DOV VLAANDEREN 2020c

Plan 8: Plangebied op de quartairgeologische kaart 1:50.000¹⁴ (digitaal; 1:50.000; 16.06.2020)

¹⁴ DOV VLAANDEREN 2020c

Figuur 2: Kenmerken van de quartairgeologische kaart betreffende het plangebied¹⁵

Bodem

Op de bodemkaart van Vlaanderen is de bodem in het plangebied gekarteerd als OB en ZbG bodem en wordt grotendeels omringd door ZaP, ZaG en ZcG bodems (zie Plan 9). De bodemtypes worden hieronder beschreven.

OB: Deze bodems bestaan uit kunstmatige gronden, voornamelijk uit bebouwde zones. Het bodemprofiel in de bebouwde zone (OB) wordt soms door het ingrijpen van de mens gewijzigd of vernietigd (kunstmatige gronden).

ZbG: Dit type bestaat uit een droge zandbodem complex dat niet gleyig is. Dit complex omvat bodems met een verbrokkeld textuur B-horizont en bodems met een zwak ontwikkelde B-horizont. De bodems hebben een ongunstige waterhuishouding. De percelen onder bos hebben een humusarme bovengrond. De andere eenheden daarentegen hebben een goed gehomogeniseerde bouwvoor dikker dan 30 cm.

ZaP: Zeer droge zandbodems, niet gleyig, meer bepaald bodems die een duidelijke Podzol B horizont hebben of gehad hebben en in een zeer sterk ontwaterde positie voorkomen, zoals duinen of hoge ruggen. Deze zandgronden zijn ongeschikt voor land- en tuinbouw. In een zone van bloementeel zijn deze gronden geschikt voor azalea-teelt. Het gebruik is vooral geschikt voor bosbouw (naaldbout- en natuur- of recreatiegebieden).

ZaG: Dit type is gelijkaardig aan ZaP bodems. Het is een zeer droge zandbodem complex, niet gleyig, met profielontwikkelingsklassen b – g en h. In dit gebied is er een sterke antropogene invloed in de bodem. Tot deze kernseries behoren zandgronden, meer bepaald bodems met meer dan 82.5% van de minerale fractie groter dan 50µm en met minder dan 8% klei, die een duidelijke Podzol B horizont hebben of gehad hebben en in een overdreven sterk ontwaterde positie voorkomen (duinen of hoge ruggen).¹⁶

¹⁵ DOV VLAANDEREN 2020c

¹⁶ VAN RANST & SYS 2000.

ZcG: Dit type omvat een matig droge zandbodem complex, matig gleyig. De donker bruingrijze bovengrond is goed humeus en 30 tot 60 cm dik. De Podzol B, 20 tot 30cm dik is verbrokkeld in harde concreties. De roestverschijnselen beginnen tussen 60 en 90cm. De waterhuishouding is goed in de winter maar te droog in de zomer.¹⁷

Plan 9: Plangebied op de bodemkaart van Vlaanderen¹⁸ (digitaal; 1:20.000; 17.06.2020)

¹⁷ VAN RANST & SYS 2000.

¹⁸ DOV VLAANDEREN 2020a

2.2.2 Historisch kader

Het plangebied ligt in Sint-Andries een deelgemeente van Brugge.

De vroegste ontstaansgeschiedenis van de mens in de omgeving van Brugge wordt gekenmerkt door zijn ligging op het raakvlak van twee landschappen: de kustvlakte en de zandstreek. Het is juist op deze locatie dat de eerste nederzettingen zullen ontstaan. Later zal men op dit raakvlak de weg aanleggen die de Romeinse *castella* van Oudenburg met die van Aardenburg verbindt.

De oudste sporen van menselijke aanwezigheid in de regio van Sint-Andries dateren vanaf het neolithicum. Tijdens opgravingen in de jaren '90, bij de Refuge en de Zandstraat zijn vuurstenenwerktuigen aangetroffen. Verder werden ook sporen en artefacten gevonden uit de vroege bronstijd. Uit de Romeinse tijd zijn bewonings- en begravingsporen ontdekt. Tijdens de opgravingen aan de Koserijstraat en de Refuge zijn sporen daterende uit de vroege middeleeuwen, de Merovingische en Karolingische periode, aangetroffen.

Ten zuidwesten van het plangebied liggen de domeinen Beisbroek en Tudor die in de 7^e eeuw deel uitmaakte van het Merovingische kroondomein Snellegem. In de 9^e eeuw kwam het in handen van de eerste graaf van Vlaanderen (Boudewijn I). Het oostelijke deel van Sint-Andries was gekend onder de naam *Benceburch* en bestond grotendeels uit een complex van broeken. Tot de 10^e eeuw behoorde dit deel tot het grafelijk domein Snellegem. De oudste naam van Sint-Andries is *Bethferkere* en dateert uit 1100.¹⁹ De naam Sint-Andries stamt af van het domaniale Sint-Andrieskerkje, gewijd aan de heilige Andreas, die in 1100 door graaf Robrecht II geschonken werd aan de abdij van Affligem om er een priorij op te richten.²⁰

Een beeld van Sint-Andries in de 16^e eeuw wordt geschept door de kaart van het Brugse Vrije van Pieter Pourbus. Hier worden verscheidene molens, akkerlanden, hoeves en kasteeldomeinen weergegeven (zie Figuur 3). Deze kaart vormt een iconografische bron die inzicht geeft in de structuur van gebouwen en de verhouding tussen bebouwde en niet bebouwde ruimten. In 1566 vinden de godsdienstoorlogen plaats, waarbij verschillende kloosters en hoeves ten prooi vallen en de bewoners van Sint-Andries naar Brugge moeten vluchten. In de loop van de 16^e eeuw ontstaan een paar nieuwe kasteeldomeinen.²¹

In de 18^e eeuw is de aanleg van de Gistelse Steenweg en de Torhoutse Steenweg belangrijk. Deze wegen liggen ten zuiden van het plangebied en de Korte Molenstraat sluit aan op de Gistelse Steenweg. Op de Ferrariskaart kan men zien dat het gebied van Sint-Andries overwegend agrarisch is, het plangebied situeert zich dan ook op akkerlanden (Zie). Tijdens het Franse bewind worden in 1796 de parochies Sint-Andries en Sint-Baafs één gemeente.²²

In de 19e eeuw worden verschillende stukken grond onteigend door de aanleg van een nieuwe spoorweg. Tot het midden van de 19e eeuw was Sint-Andries hoofdzakelijk een agrarische gemeente met een rijke bebossing in het zuiden. De meeste bewoning concentreerde zich voornamelijk rond de kerk in Sint-Andries en Sint-Baafs. Vanaf de 19^e eeuw leggen de rijke burgerij verschillende buitenplaatsen aan. Daarnaast is er ook sprake van een toenemende volksdevotie, vele nieuwe kapelletjes worden opgericht.²³

In de 20^e eeuw wordt de Sint-Andriesabdij Zevenkerke opgericht en de refuge (vrouwengevangenis) gebouwd. Na de wereldoorlogen wordt Sint-Andries steeds verder volgebouwd. Vanaf de jaren '60

¹⁹ IOE 2020 ID: 14596, HASQUIN 1980, HILLEWAERT et al. 2011

²⁰ DEBRABANDERE et al. 2010

²¹ IOE 2020 ID: 14596

²² IOE 2020 ID: 14596

²³ IOE 2020 ID: 14596

worden hoevenierslanden verkaveld en de bijbehorende landhuizen en kasteeltjes afgebroken. In 1971 wordt Sint-Andries een deelgemeente van de stad Brugge.²⁴

Korte Molenstraat

De Korte Molenstraat is een verbindingsstraat tussen de Gistelse Steenweg en Zandstraat met ongeveer een recht straattracé. Oorspronkelijk vormde de straat één geheel met de Lange Molenstraat. De eerste vermelding, *Meulewech*, komt reeds voor in de 2e helft van 1600. De naam verwijst naar de toen aanwezige molens. Waarvan er één aan de Gistelse Steenweg en één aan de Zandstraat stond. De molen aan de Zandstraat staat weergegeven op de kaart van Pieter van Pourbus (zie Figuur 3). In 1925 is deze gesloopt en vervangen door een mechanische maalderij.

De straat lag oorspronkelijk in een landelijke omgeving en is geleidelijk aan volgebouwd rond het einde van de 19^e eeuw en het begin van de 20^e eeuw. Aan de straat is ook een kapel aanwezig, die toegewijd is aan de “Maagd der Armen”. In 1997 ten oosten en ten westen van de straat een nieuwe verkaveling tot stand gekomen waarbij archeologisch onderzoek is verricht. Hierbij zijn resten van vroegmiddeleeuwse nederzettingen aan beide kanten van de Korte Molenstraat aangetroffen, daarnaast kwam ook een prehistorisch graf en/of cultusmonument aan het licht. Deze aanwezigheid Dit is te verklaren door de nabijgelegen Zandstraat, de weg die vanaf de Romeinse tijd, en vermoedelijk daarvoor Oudenburg en Brugge met elkaar verbond.²⁵

Figuur 3: Plangebied en molen aan de Zandstraat gelokaliseerd op de kaart van het Brugse Vrije van Pieter Pourbus (1561-1571)²⁶

²⁴ IOE 2020 ID: 14596

²⁵ IOE 2020 ID: 8330

²⁶ CLAEISSSENS n.d.

2.2.3 Cartografische bronnen

Een bijkomende belangrijke bron van informatie is het historisch kaartmateriaal. Op basis van deze oude kaarten kan een beeld worden gegeven van de evolutie van de bebouwing in het plangebied door de eeuwen heen, maar men moet ingedachte houden dat de draad slechts kan opgepikt worden vanaf het moment dat de eerste kaarten voor het gebied verschenen. Bovendien is de afwezigheid van bebouwing op deze kaarten geen garantie dat er niets geweest is. In de beginperiode van de cartografie werden voornamelijk grotere nederzettingen en belangrijke bouwwerken zoals stadsomwallingen, kerken, kloosters en kastelen weergegeven en was er geen of weinig aandacht voor de burgerlijke architectuur. Het was vaak niet de bedoeling om de huizen in detail of juist weer te geven. Pas vanaf de 19^e eeuw verschijnen de eerste gedetailleerde kadasterkaarten. Een concrete huisgeschiedenis is uit het cartografisch materiaal alleen niet af te leiden. De kaarten kunnen wel ondersteunend werken.

Ferraris (1771-1778)

De Ferrariskaarten zijn een verzameling van 275 uiterst gedetailleerde topografische kaarten van de Oostenrijkse Nederlanden. Ze zijn opgemaakt tussen 1771 en 1778 onder leiding van Joseph de Ferraris, een generaal bij de Oostenrijkse artillerie en veldmaarschalk in de Oostenrijkse Nederlanden. Het is de eerste systematische kartering van het Belgische grondgebied.²⁷

Op de Ferrariskaart²⁸ (Plan 10) is te zien dat het plangebied grotendeels wordt afgebeeld als akkerland. Het zuidwesten van het projectgebied bevat volgens de kaart bebouwing, een hoeve. De omgeving wordt hoofdzakelijk gekenmerkt door akkerlanden met sporadische bebouwing. De molen aan de Zandstraat wordt tevens op deze kaart weergegeven. Ten zuiden van het plangebied wordt een klein bosgebied en de Gistelse Steenweg weergegeven. De huidige Zandstraat en Gistelse Steenweg hadden toen reeds hetzelfde verloop. Ten zuidwesten van het terrein is de Sint-Andries kerk met boomgaard te zien op de kaart.

Atlas der Buurtwegen (1843-1845)

De Atlas der Buurtwegen is een 19-eeuwse kadasterkaart. Deze atlas werd gemaakt in opdracht van de wetgever en had als doel om duidelijk aan te duiden welke kleine wegen een openbaar karakter hadden. Per toenmalige gemeente werd een atlas opgemaakt, met uitzondering van een enkele stadskernen.²⁹ In het plangebied worden op deze kaart de grenzen van de percelen aangeduid. Aan de westkant van het plangebied is bebouwing te zien. Ten westen van de noordelijkste bebouwing is

²⁷ KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK VAN BELGIË 2020

²⁸ KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK VAN BELGIË 2020

²⁹ GEOPUNT 2020e

This figure is a historical map of the area around Sint-Andries Korte Molenstraat in Brugge. The map is oriented with North at the top. A red-outlined polygon indicates the 'Plangebied' (planning area). The map includes a scale bar at the bottom right, ranging from 0 to 120 meters. A north arrow is located in the bottom right corner. The map shows various buildings, streets, and a canal. Handwritten text 'Weg n. 16.' is visible in the upper left. The map is labeled with '210400' at the top and '66400' on the right side.

BAAC Vlaanderen Rapport 1488

Vandermaelen (1846-1854)

De Vandermaelenkaarten zijn gemaakt door Phillippe Vandermaelen. Deze gedetailleerde kaarten zijn tussen 1846 en 1854 gemaakt. Ter hoogte van het plangebied wordt op de Vandermaelenkaart³⁰ (Plan 12/Plan 12) dezelfde bebouwing als op de Atlas der Buurtwegen afgebeeld. Naast de noordelijkste bebouwing is hier ook een poel te zien. Verder omvat het plangebied landbouwgronden.

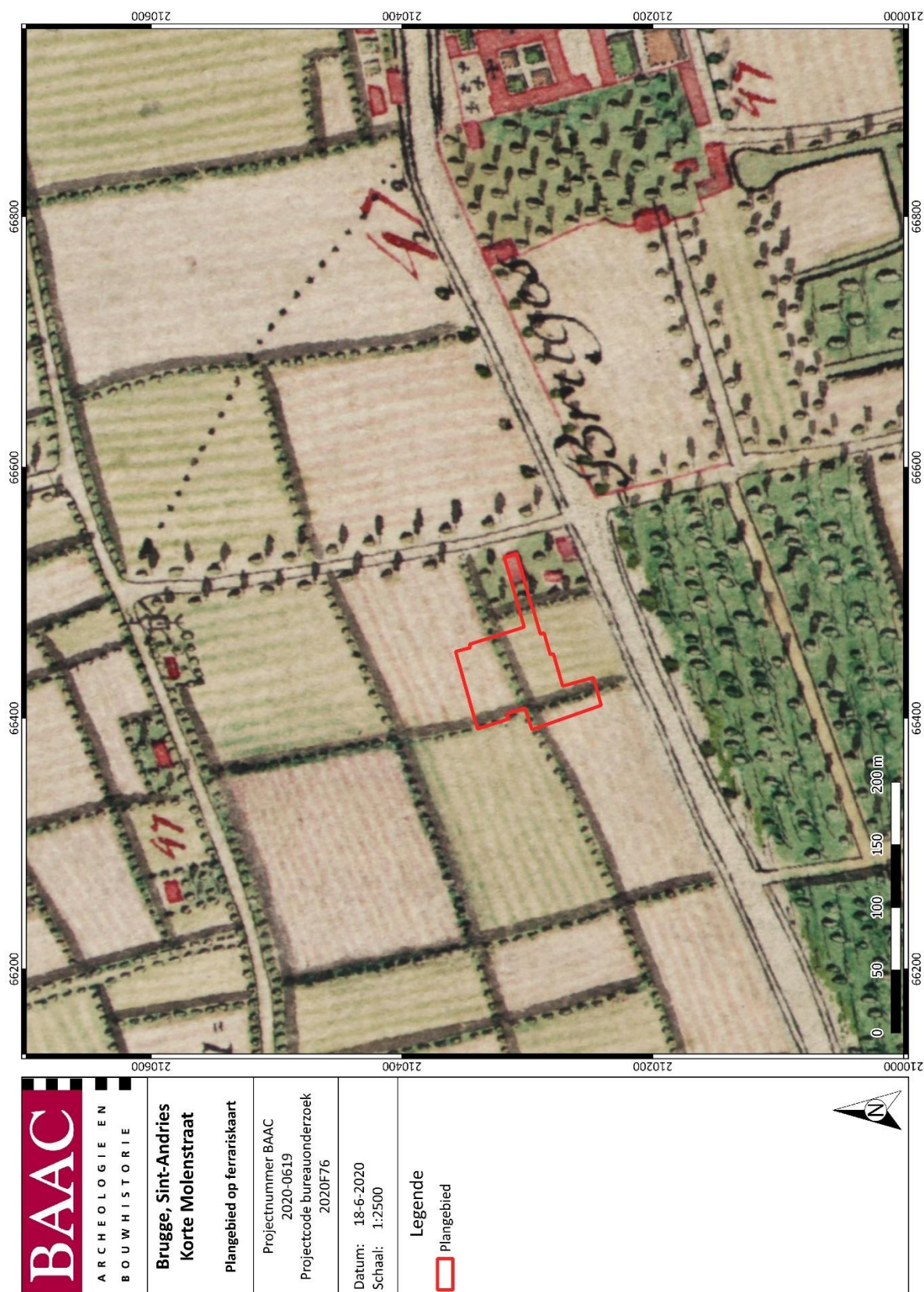
Popp (1842-1879)

De Poppkaarten zijn tot stand gebracht door Philippe-Christian Popp, die tot zijn dood aan de atlas heeft gewerkt. Hij heeft bijna alle gemeenten van de toenmalige provincies Brabant, Henegouwen, Luik, Oost- en West-Vlaanderen in kaart gebracht.

De Poppkaarten³¹ (Plan 13) beelden ter hoogte van het plangebied de perceelsgrenzen, bebouwing met poel en landbouwgronden af.

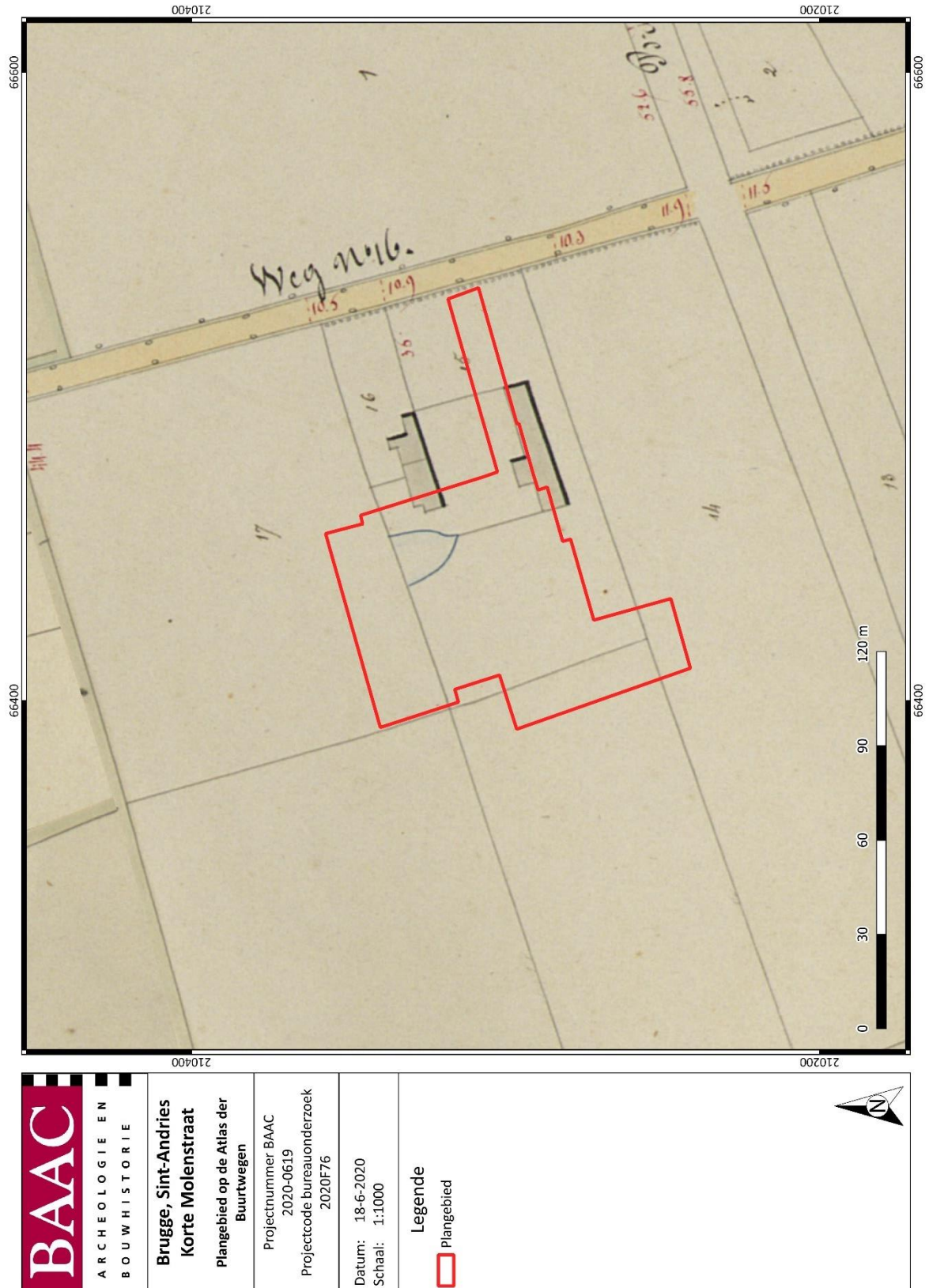
³⁰ GEOPUNT 2020f

³¹ KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK VAN BELGIË 2020

Plan 10: Plangebied op de Ferrariskaart³² (analoog; 1:25000; 18.06.2020)

³² GEOPUNT 2020b

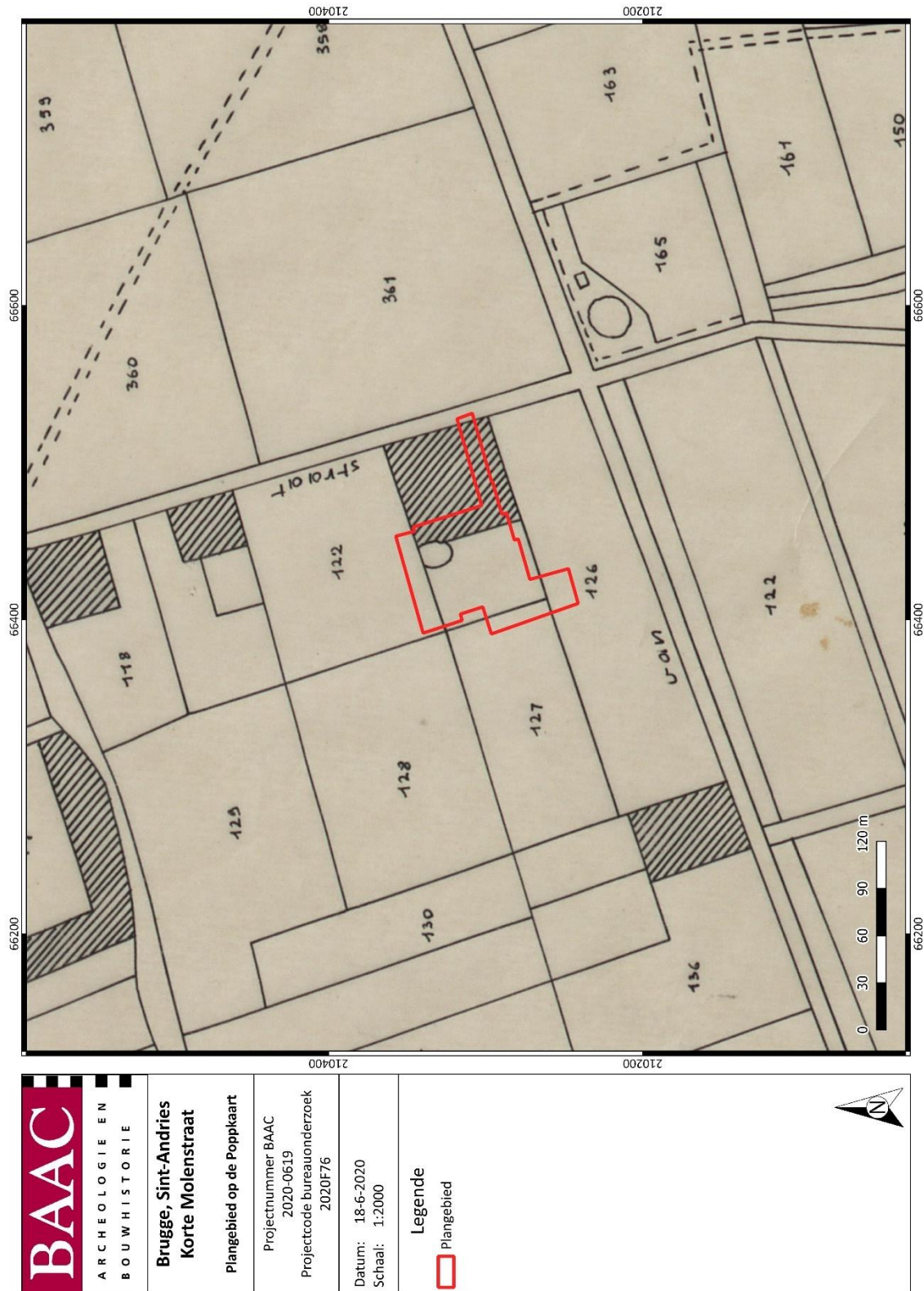
Plan 11: Plangebied op de Atlas der Buurtwegen³³ (analoog; 1:25000; 18.06.2020)

³³ GEOPUNT 2020a

Plan 12: Plangebied op de Vandermaelenkaart³⁴ (analoog; 1:20.000; 18.06.2020)

³⁴ GEOPUNT 2020c

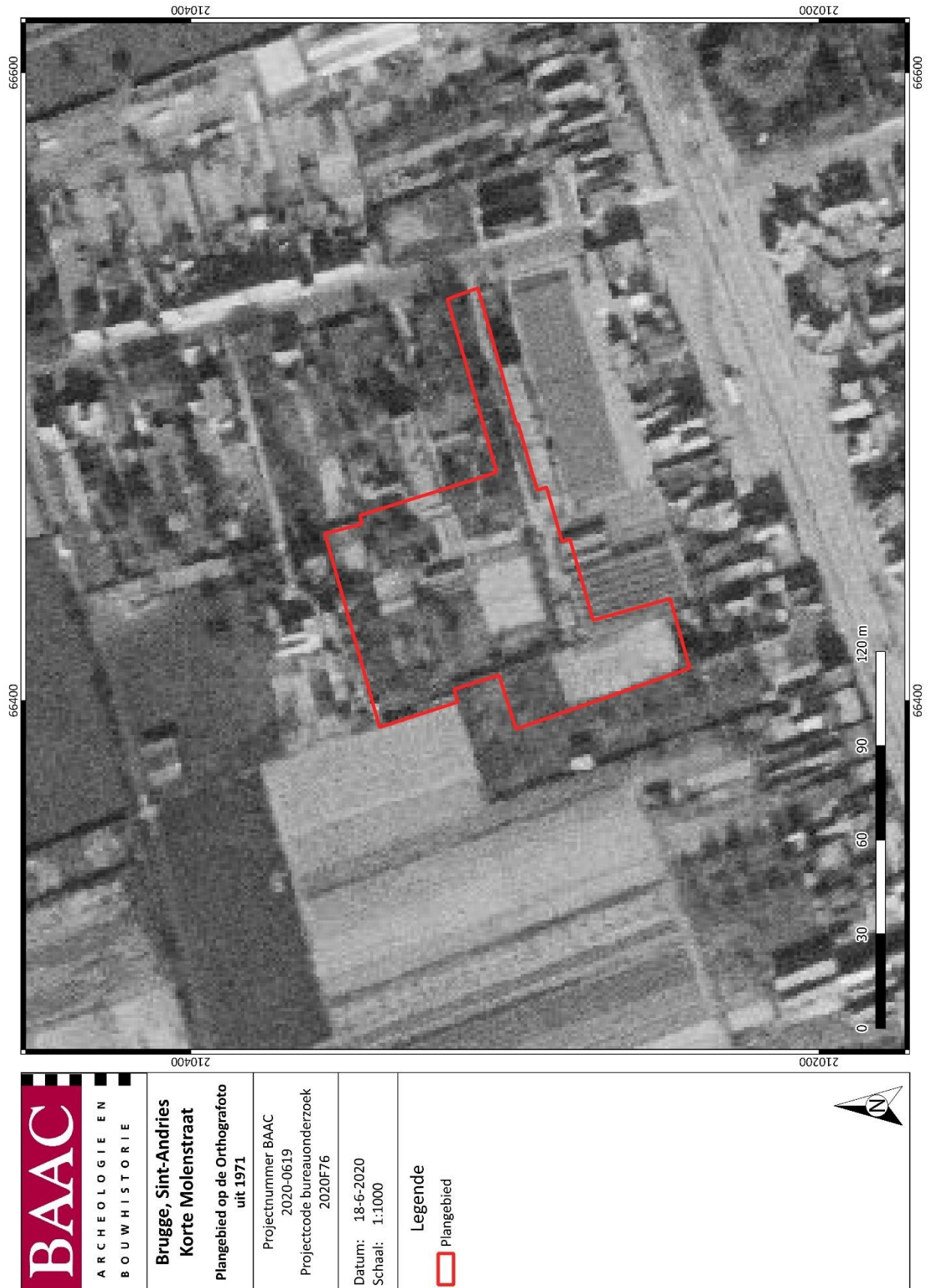
Plan 13: Plangebied op de Poppkaart³⁵ (analoog; 1:1.250-1:7.500; 18.06.2020)

³⁵ GEOPUNT 2020d

2.2.4 Orthofotografische bronnen

Het overzicht van onderstaande orthofotografische bronnen (zie Plan 14 tot en met Plan 17) geeft een inzicht in de recente verstoringsgeschiedenis van het plangebied van de laatste decennia. In 1971 was het plangebied nog niet bebouwd en deels als landbouwgrond in gebruik. In de loop van de jaren '70 is ongeveer in het midden van het terrein een gebouw, een loods, gebouwd. In 2013 is aan de zuidkant van het plangebied begonnen met de aanleg van verschillende huizen. Tevens is een stuk verharde weg aangelegd in dat jaar.

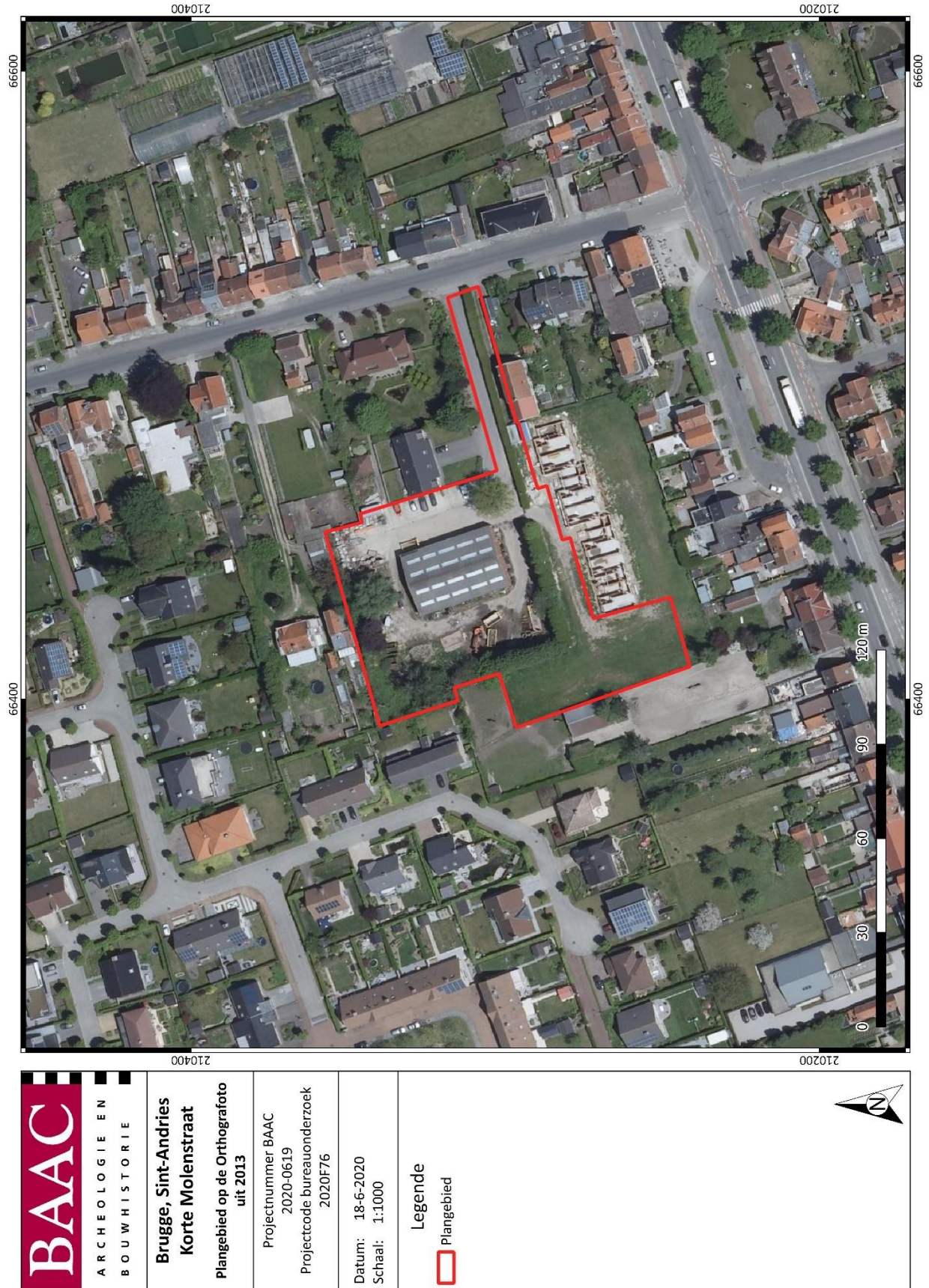
In 1971 was het plangebied nog zo goed als volledig in gebruik als akker- en weideland. Met uitzondering van een boerderijgebouw in het oosten van het plangebied. In de loop van de jaren '70 en '80 evolueerde het plangebied naar sportcomplex, zoals tot het moment van opstellen van deze archeologienota nog aanwezig. Begin jaren 2000 werd het stadion gemoderniseerd en werd, verspreid over het terrein, waar nodig de infrastructuur uitgebreid met o.a. diverse parkeergelegenheden. In de loop van 2015 werd ten slotte nog een groot complex in het zuidoosten van het plangebied gesloopt.

Plan 14: Plangebied op orthofoto uit 1971(analoog; 1:1; 18.06.2020)

Plan 15: Plangebied op orthofoto uit 1979-1990 (digitaal; 1:1; 18.06.2020)

Plan 16: Plangebied op orthofoto uit 2013 (digitaal; 1:1; 18.06.2020)

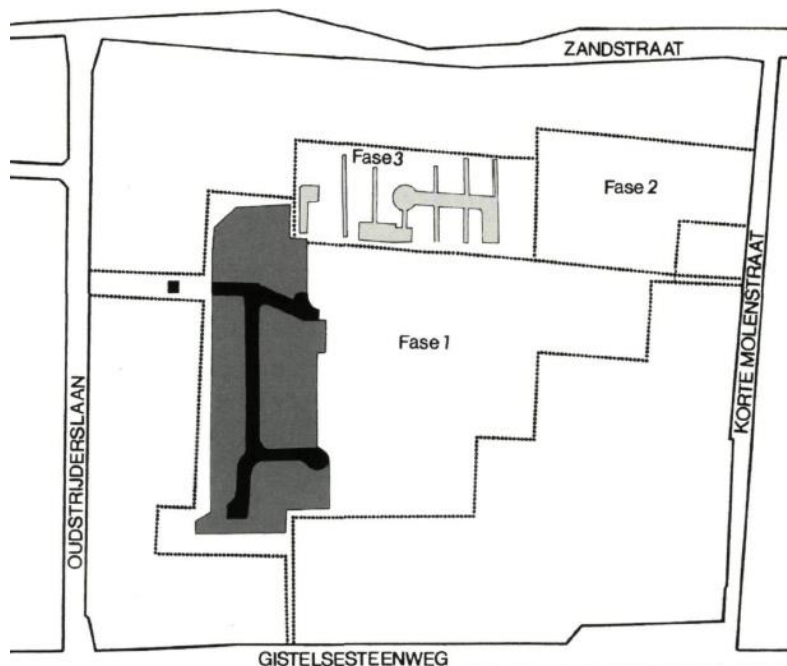
Plan 17: Plangebied op orthofoto uit 2014 (digitaal; 1:1; 18.06.2020)

2.2.5 Archeologisch kader

Centrale Archeologische Inventaris

De Centrale Archeologische Inventaris (CAI) is een databank van archeologische vindplaatsen in Vlaanderen. Dit overheidsinstrument helpt een inschatting maken over het archeologisch potentieel van het plangebied. Voor het plangebied zelf is de volgende archeologische waarden gekend (Plan 18): CAI ID 300048, Sint-Andries, Korte Molenstraat I. Dit was een controle der werken en opgraving waarvan fase I van deze opgraving deels in het plangebied ligt. Verder heeft er een opgraving plaatsgevonden aan de overkant van de Korte Molenstraat (CAI ID 150005 WZC fabiola).³⁶

De opgraving aan de Korte Molenstraat I was opgedeeld in drie fases. Van fase I is enkel het westelijk deel opgraven.³⁷ In de westelijke zone werden vele sporen gevonden, hoofdzakelijk uit de vroege middeleeuwen en Romeinse tijd (zie Figuur 4). Tussen de sporen uit de Romeinse tijd is er een artefact gevonden daterende uit het paleolithicum. De Romeinse resten bestonden voornamelijk uit greppels en grachten. Verder is een vlechtwerkwaterput en enkele diepe structuren gevonden. Uit de vroege middeleeuwen zijn twee nederzittingscomplexen aangetroffen (zie Figuur 5). Verschillende hoofdgebouwen en bijgebouwen zijn opgegraven. De bebouwing bestond voornamelijk uit eenschepige gebouwen van circa 5 tot 6 m breed (zie **Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.**). De meeste gebouwen hadden een O-W oriëntatie. Tevens zijn er ook enkele waterputten opgegraven van verschillende constructie types. De meest voorkomende type zijn waterputten met een vierkante houten bekisting.³⁸

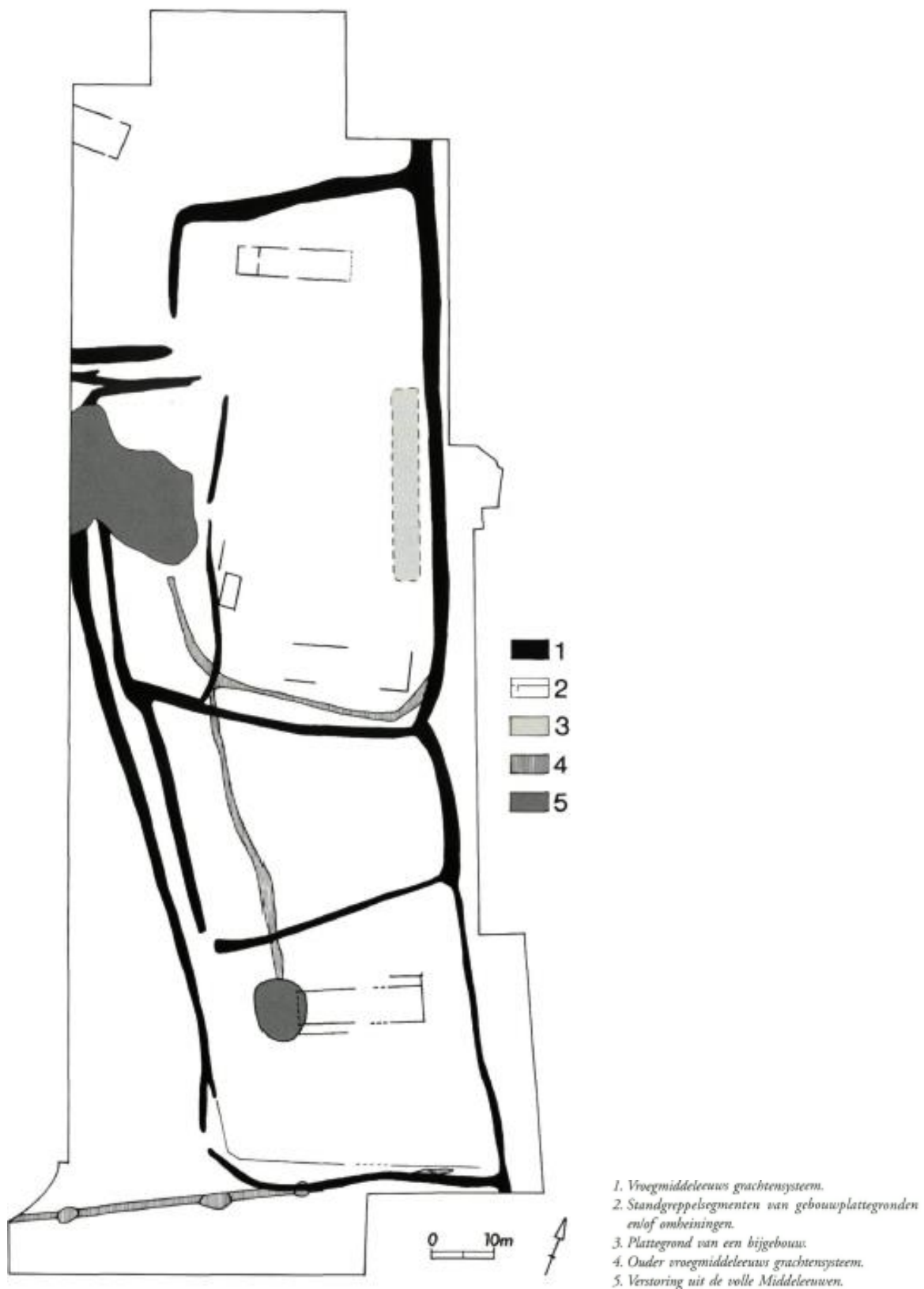
Figuur 4: Opgraving Korte Molenstraat I, fasering.³⁹

³⁶ CAI 2020

³⁷ HOLLEVOET 1999; Informatie verkregen via Raakvlak (24/06)

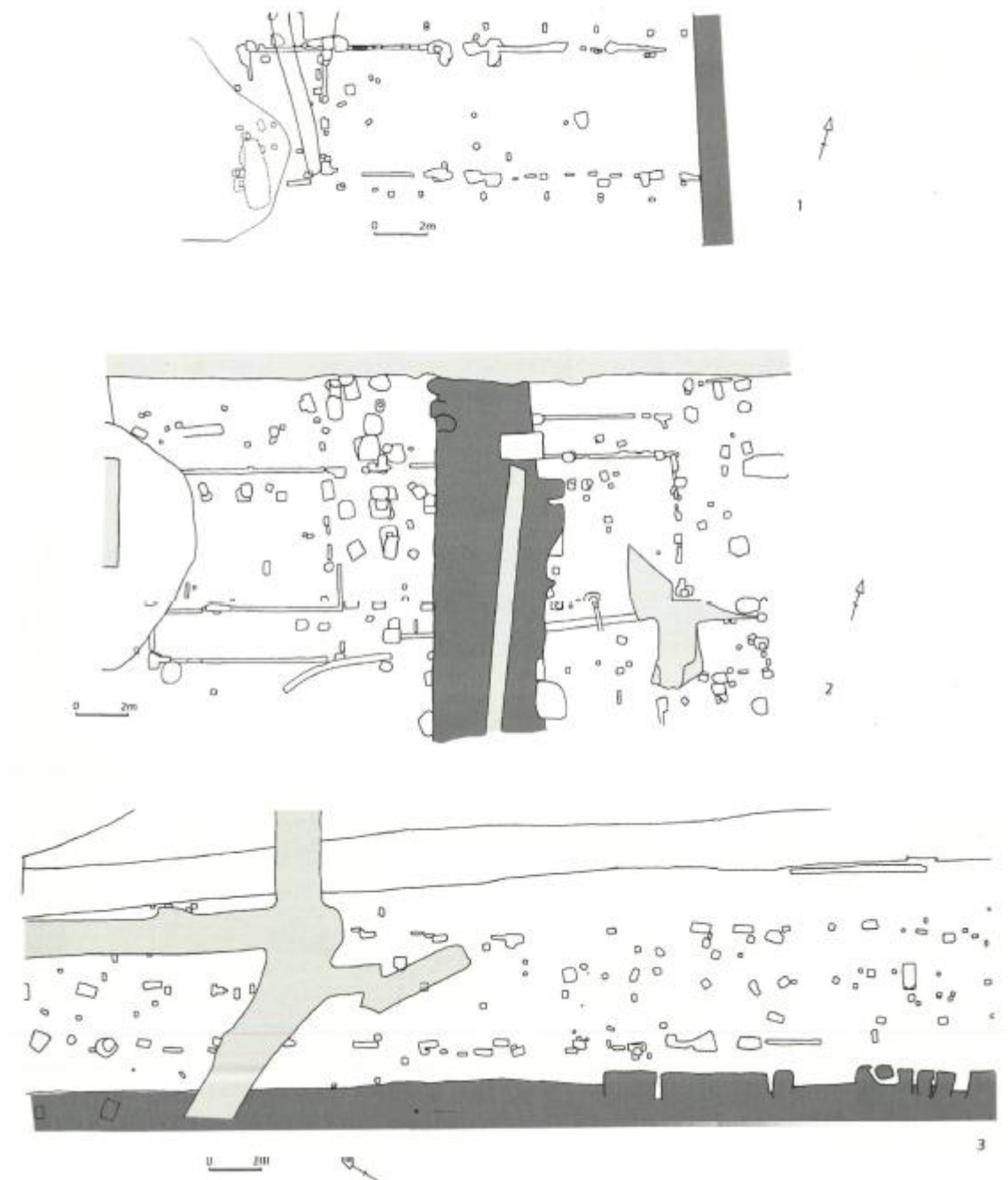
³⁸ HOLLEVOET 1999

³⁹ HOLLEVOET 1999

Figuur 5: Vereenvoudigd grondplan vroeg-middeleeuwse zones⁴⁰

⁴⁰ HOLLEVOET 1999

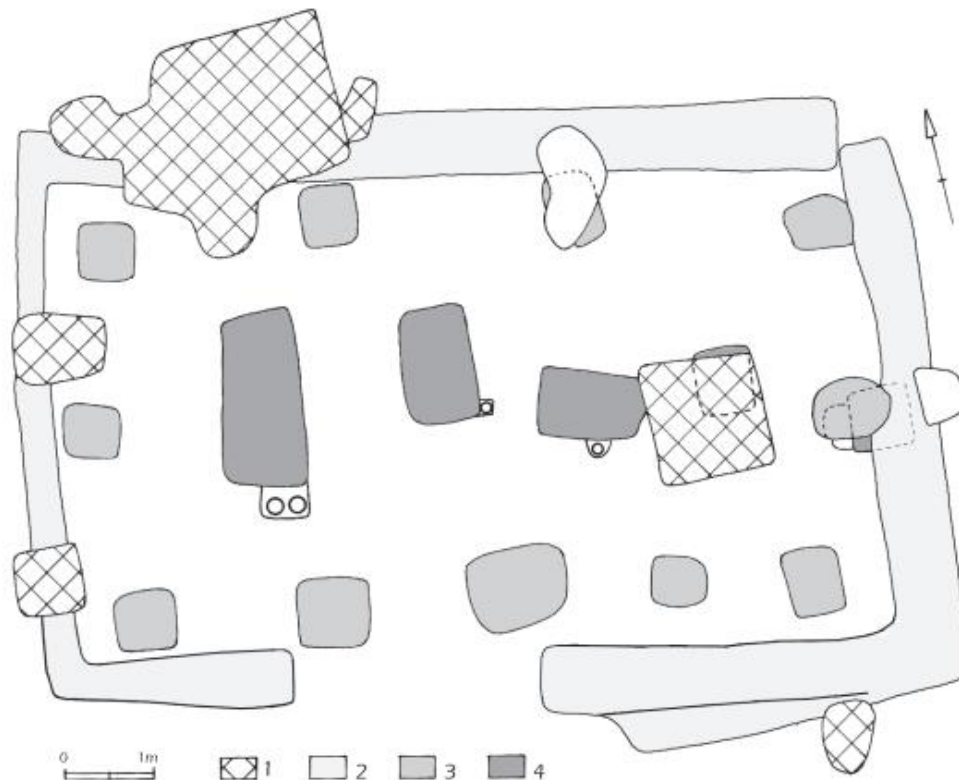

Figuur 6. Grondplannen van twee hoofdgebouwen en een bijgebouw.⁴¹

Bij de opgraving van de WZC Fabiola zijn er een aantal verspreide structuren uit de ijzertijd gevonden, onder meer een poel en gebouwplattegronden. Daarnaast zijn enkele vuursteenartefacten gevonden. Het betreft afslagen die als residueel materiaal zijn gevonden in de vulling van jongere structuren. Verder zijn Romeinse sporen aangetroffen. Deze bevatten de resten van een kleine necropool, met brandrestgraven, uit het Hoge Keizerrijk (zie Figuur 6). Verder zijn uit de Romeinse tijd een aantal grote, diepe structuren gevonden die bedoeld waren voor watervoorziening. Tevens zijn er sporen gevonden

⁴¹ HOLLEVOET 1999

van een kleine landelijke nederzetting uit de vroege middeleeuwen, deze is ook in kaart gebracht. De vroegmiddeleeuwse nederzettingssporen dateren voornamelijk uit de Merovingische periode. Verder zijn er ook Karolingische structuren aangetroffen die zich concentreren in het noordelijke deel van het plangebied. Er is een Karolingische spieker gevonden en een tiental middeleeuwse waterputten. Deze hadden hoofdzakelijk een vierkante houten bekisting. Verder zijn er vele bewoningssporen aangetroffen, bestaande uit rechthoekige constructies van uiteenlopende grootte, opgetrokken uit vergankelijke materialen. Het zou hier gaan om resten van woonhuizen, stallen, opslag- en/of werkplaatsen (zie Figuur 7). Verscheidene vondsten die daar zijn gevonden wijzen op mogelijk voortbestaan van de bewoning tot in de volle middeleeuwen. Op verschillende delen zijn resten van een laat- en postmiddeleeuwse perceelsstructuur aangetroffen.⁴²

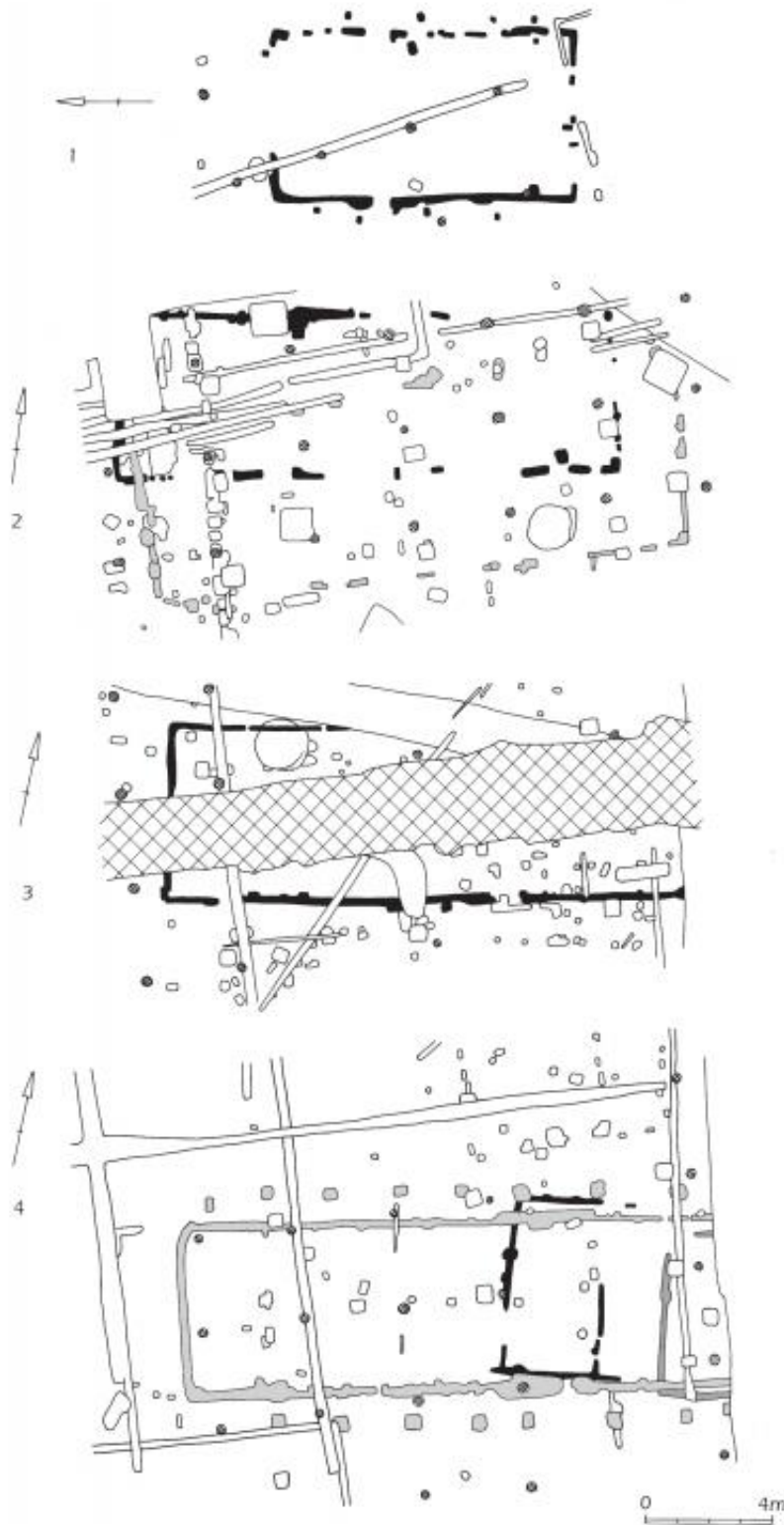
Romeinse grafstructuren.

1. Recente verstoring.
2. Grachtstructuren.
3. Paalsporen.
4. Grafkuil met brandstapelresten.

*Figuur 6: Romeins necropool.*⁴³

⁴² HILLEWAERT & HOLLEVOET 2007

⁴³ HILLEWAERT & HOLLEVOET 2007

Figuur 7: Grondplannen van de verschillende vroeg-middeleeuwse gebouwen.⁴⁴

Rondom het projectgebied zijn de volgende meldingen gekend (Tabel 1):

Tabel 1: Archeologische waarden in de CAI in de onmiddellijke omgeving van het plangebied.⁴⁵

CAI-NUMMER	OMSCHRIJVING
300048*	SINT-ANDRIES, KORTE MOLENSTRAAT I/ CONTROLE DER WERKEN EN OPGRAVING/ LOSSE VONDSTEN: SVU, ROM AW, ROM GLAS, ROM MET, ROM NS EN BM/ ROM WATERPUT, GREPPELS, VLAKGRAF, GEBOUWPLATTEGROND/ ME POEL, WATERPUT, GEBOUWPLATTEGRONDEN
150005	SINT-ANDRIES, WZC FABIOLA/ OPGRAVING/ LOSSE VONDSTEN: VROEG ME MET,NS,GLAS, AW, SVU/ METAALTIJDEN WATERPUT, POELN, GEBOUWPLATTEGROND/ROM GRAVEN, GREPPELS, POEL/ VROEG ME WATERPUTTEN, WEGEN, GEBOUWPLATTEGRONDEN, AFVPUT, BEEPRUT, SPIEKERS, GREPPELS
300057	SINT-ANDRIES, MOLENDORP/ BEGELEIDING DER WERKEN/ ROM GEBOUWPLATTEGROND, GREPPELS, WATERPUTTEN, POELN/ MEROVINGISCHE GEBOUWPLATTEGRONDEN, GREPPELS, WATERPUTTEN
300056	SINT-ANDRIES, ZANDSTRAAT III/ CONTROLE DER WERKEN/ ROM NEDERZETTINGSSPOREN
152794	SINT-ANDRIES, EXPRESWEG I/OPGRAVING/ BRONSTIJD GRAFHEUVEL/ROM GRAFVELD, GEBOUWPLATTEGROND/ VROEG ME WATERPUT
76923	SINT-ANDRIES, ZANDSTRAAT I/MECHANISCHE PROSPECTIE/BRONSTIJD GRAFHEUVEL/ ROM GRAFVELD/VROEG ME WATERPUT
152798	SINT-ANDRIES, EXPRESWEG II/ BRONSTIJD GRAFHEUVEL
218755	SINT-ANDRIES, GISTELSESTEENWEG/ MECHANISCHE PROSPECTIE/GREPPEL
220123	SINT-ANDRIES, GALG/ CARTOGRAFIE/ GALG MET POTENTIEEL GALGENVELD
164456	SINT-ANDRIES, OLYMPIAPARK/ MECHANISCHE PROSPECTIE/ LAAT ME GREPPEL
218794	SINT-ANDRIES, LANGE MOLENSTRAAT/ MECHANISCHE PROSPECTIE/ LAAT ME GREPPELS, RESTEN GEBOUW/SUV KERN
76917	SINT-ANDRIES, HUBRECHT DE CROOCKSTRAAT/ MECHANISCHE PROSPECTIE/ HANDGEVORMD AW

⁴⁵ CAI 2020

* Volgens de CAI-kaart was een deel van het plangebied al opgegraven maar uit verder onderzoek is gebleken dat enkel het westelijk deel is opgegraven. Hierdoor dient heel het plangebied onderzocht te worden inclusief het deel dat al eerder is opgenomen in archeologisch onderzoek

300046	SINT-ANDRIES, REFUGE/ OPGRAVING/ LOSSE VONDSTEN: SVU ROM AW / IJZERTIJD WATERPUT / ROM GEBOUWPLATTEGRONDEN, VLAKGRAF, WATERPUT, POEL / ME BEWONING, NEDERZETTING / NIEUWE TIJD VLAKGRAF, KUILEN
156852	SINT-ANDRIES, SINT-ANDRIESKERK/ CONTROLE DER WERKEN/ VOLLE ME FUNDERINGEN, BAKSTEENGRAVEN
300058	SINT-ANDRIES BOEVERBOS/ CONTROLE DER WERKEN/ NIEUWE TIJD KANAAL/VAARWEG
154023	SINT-ANDRIES KASTEEL "KOUDE KEUKEN"/ KAARTSTUDIE/ ME SITE MET WALGRACHT

Tabel 2: Archeologische gebeurtenissen in de onmiddellijke omgeving van het plangebied.⁴⁶

DOSSIER-NR	OMSCHRIJVING
2007/134	BRUGGE, LANGE MOLENSTRAAT-DOORNSTRAAT/MECHANISCHE PROSPECTIE/ GEEN ARCHEOLOGISCHE RELEVANTE SPOREN (GROTENDEELS VERSTOORD)
2005/096	BRUGGE, DOORNSTRAAT-LANGE MOLENSTRAAT/ MECHANISCHE PROSPECTIE/ GEEN ARCHEOLOGISCH RELEVANTE SPOREN

In de directe nabijheid van het plangebied werd de voorbije decennia reeds op grote schaal archeologisch onderzoek met ingreep in de bodem uitgevoerd. Quasi alle perioden zijn vertegenwoordigd, maar voornamelijk de perioden vanaf de metaaltijden.

Uit de **metaaltijden** zijn in de omgeving van projectgebied verschillende structuren gevonden. Waaronder verscheidene grafheuvels van de bronstijd in de buurt van de Gistelse Steenweg en expresweg.

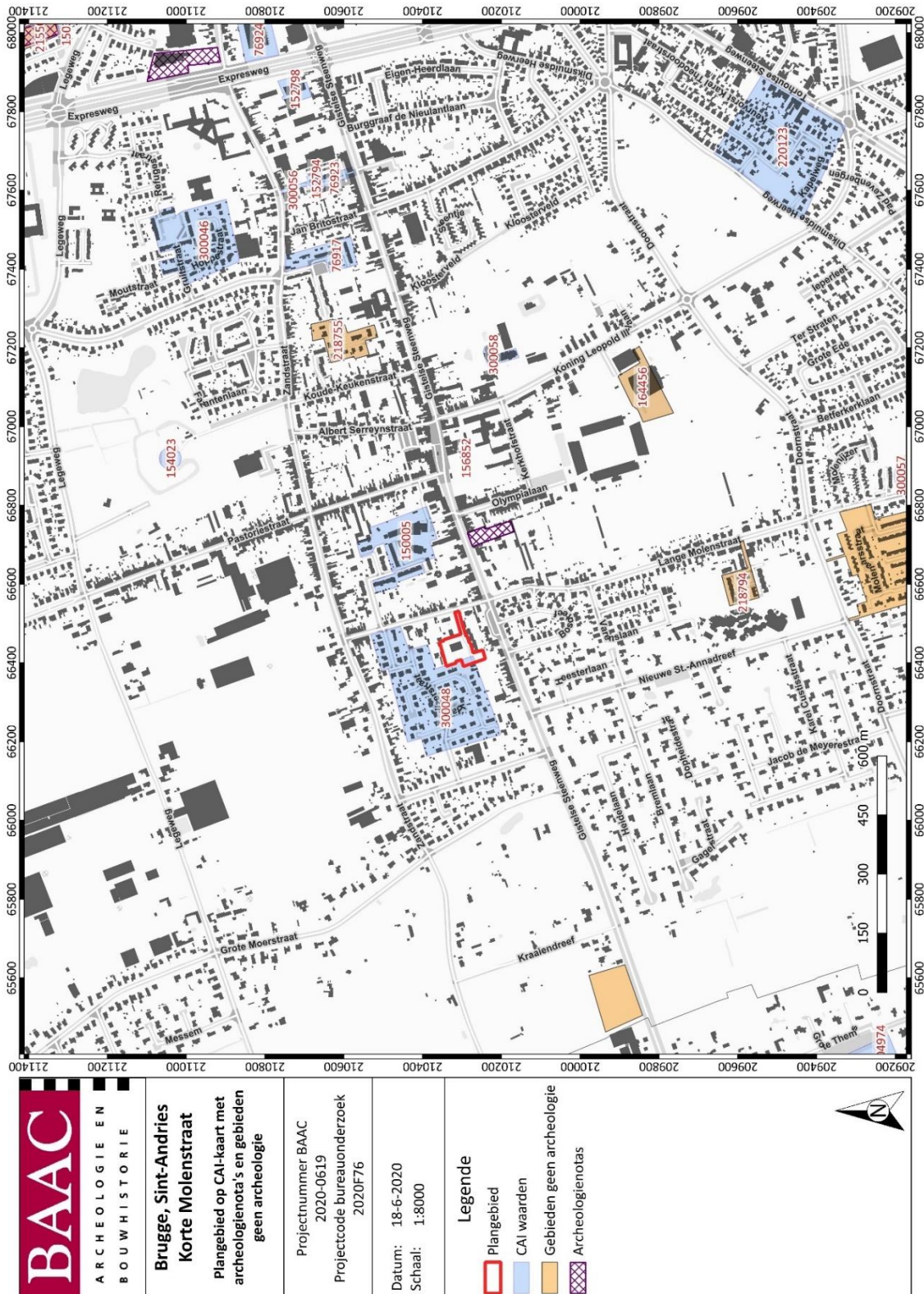
In de omgeving zijn vele resten uit de **Romeinse periode** aangetroffen. Aan de refuge (CAI 300046) is een waterput, vlakgraf en een omgrachte Romeinse nederzetting aangetroffen met een 10-tal plattegronden. Het gaat hierbij om resten van eenschepige structuren. De centrale zone is hier hoofdzakelijk een open ruimte geweest.⁴⁷

Tevens zijn er in de omgeving bewoningssporen en andere resten, zoals aardewerk, uit de **middeleeuwen** aangetroffen. Aan de refuge (CAI 300046) is een Karolingische nederzetting gevonden, die zich opsplijt in twee grote kernen en verbonden zijn met elkaar door een grachtencomplex. Verder zijn een boederijcomplex en verscheidene gebouwplattegronden aangetroffen uit de volle middeleeuwen.⁴⁸ Aan de lange Molenstraat (CAI 218794) zijn laat-middeleeuwse greppels en resten van een gebouw gevonden.

⁴⁶ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2020b

⁴⁷ CAI 2020Anon 2020Anon 2020Anon 2020Anon 2020

⁴⁸ CAI 2020Anon 2020Anon 2020Anon 2020Anon 2020

Plan 18: Plangebied en omgeving op de CAI-kaart⁴⁹ (digitaal; 1:1; 18.06.2020)

⁴⁹ CAI 2020

Ander archeologisch onderzoek in de regio*Tabel 3: (Archeologie)nota's en/of eindverslagen in de regio*

AN(BS)/N/EV ID	TOPONIEM	ONDERZOEK	ADVIES
AN ID5993	BRUGGE, GISTELSE STEENWEG	BOZ	PS
AN ID861	BRUGGE, ZANDSTRAAT	BOZ, LBO	GEEN VERDER ONDERZOEK
AN ID7949	BRUGGE, GISTELSE STEENWEG	BOZ	PS
AN ID8394	BRUGGE, GISTELSE STEENWEG	BOZ	PS

Voor het plangebied zelf werden in het verleden nog geen (archeologie)nota's of eindverslagen opgemaakt. In de directe omgeving van het plangebied werd voor twee onderzoekszones onderzoek uitgevoerd (zie Plan 18) binnen het kader van de huidige wetgeving. Voor het plangebied Brugge, Gistelse Steenweg werd in eerste instantie een bureauonderzoek uitgevoerd, gevolgd door een vooronderzoek met ingreep in de bodem door middel van proefsleuven.

2.3 Synthese onderzoeksresultaten

2.3.1 Datering en interpretatie onderzoeksterrein

Het historisch kaartmateriaal toont aan dat het plangebied pas in de loop van de 18^e eeuw voor een klein deel bebouwd wordt. Hoofdzakelijk omvatte het projectgebied akkerland. Het plangebied is gelegen langs de westzijde van de verbindingsweg tussen de Zandstraat en de Gistelse Steenweg. Oude historische kaarten tonen aan dat het plangebied en de onmiddellijke omgeving hoofdzakelijk landbouwgronden omvat met weinig bebouwing. In de loop van de 20^e eeuw is er bebouwing bij gekomen, zowel op het plangebied als in de directe omgeving en werd het terrein niet meer voor landbouw gebruikt. Op de orthografische bronnen is te zien dat in de loop van de jaren '70 een nieuw gebouw is geplaatst in het midden van het plangebied. In 2013 is een nieuwe weg aangelegd in het plangebied.

2.3.2 Archeologische verwachting

In de volgende paragraaf worden de resultaten van het bureauonderzoek gesynthetiseerd tot een concrete archeologische verwachting voor het onderzoeksterrein. Het bureauonderzoek bracht volgende relevante elementen aan het licht:

- **Paleolandschappelijke ligging:** Het plangebied bevindt zich in het interfluvium kustvlakte/leievallei dat deel uitmaakt van het Zuidbrugse dalcomplex. Het ligt ten zuiden van de dekzandrug van Maldegem. Het terrein bevindt zich op de noordelijke flank van een zandrug ten westen van Brugge. Het cultuurlandschap wordt er gekenmerkt door kleine akker- en weilandpercelen, begrensd door struiken, hagen en bomen.
- **Bodem:** Volgens de bodemkaart wordt het terrein deels gekarteerd als bebouwde zone (OB) en droge zandbodem complex (ZbG). OB bodems worden door het ingrijpen van de mens verstoord of vernietigd (kunstmatige gronden), bijgevolg weten wij niet wat de originele bodem was. ZbG bodems hebben een verbrokkelde of zwak ontwikkelde B-horizont. In de ruime omgeving komen bodems voor die een (podzol) B-horizont hebben of gehad hebben.
- **Cartografische bronnen:** Het plangebied bevindt zich langs de verbindingsweg tussen de Zandstraat en de Gistelse Steenweg. De Gistelse Steenweg en de Korte Molenstraat worden reeds weergegeven op de historische kaarten. Het plangebied wordt zelf weergegeven als akker- of weiland met hoeve. In de jaren '70 van de 20^e eeuw is er bebouwing op het terrein bijgekomen.
- **CAI en ander archeologisch onderzoek:** In de omgeving rondom het projectgebied zijn meerdere archeologische onderzoeken uitgevoerd waarbij hoofdzakelijk bewoningssporen vanaf de metaaltijden zijn aangetroffen. Vondsten uit de steentijd bestaan voornamelijk uit losse vondsten. Onder andere de sites Korte Molenstraat I en WZC Fabiola hebben veel bewoningssporen uit de Romeinse tijd en middeleeuwen aan het licht gebracht.
- **Gekende verstoring:** Het plangebied is eeuwenlang gebruikt geweest voor de landbouw. Pas in de 20^e eeuw is deze functie verloren gegaan. In het midden van het terrein is een nieuw gebouw gebouwd in de loop van de jaren '70. In 2013 is een weg aangelegd in het plangebied en zijn er in de directe omgeving nieuwe woonhuizen gebouwd.
- **Geplande verstoring:** De initiatiefnemer plant een verkaveling van het projectgebied, waardoor er wordt uitgegaan van een totaalverstoring. De geplande werken bestaan uit het

bouwen van nieuwe woningen met bijkomende groenzones, parkeergelegenheden, riolering, en een wadi.

Op basis van de bureaustudie kan niet met zekerheid gezegd worden of er archeologische waarden in het plangebied aanwezig zijn, maar deze zijn wel met grote waarschijnlijkheid aanwezig. Het plangebied werd niet specifiek bij naam vermeld in de historische bronnen. Op basis van de gegevens verkregen door het bureauonderzoek kan echter wel een archeologische verwachting voor het plangebied opgesteld worden.

Concluderend kan gesteld worden dat er een archeologische verwachting is vanaf de steentijden. Voor steentijdsites is dit echter met een lage tot middelhoge verwachting, doordat de kans op het aantreffen van bewoningssporen uit de steentijd in situ vrij klein is door verstoringen uit jongere periodes. Voor de metaaltijden, Romeinse en middeleeuwse sites is er een hoge archeologische verwachting.

2.3.3 Synthesepan

Plan 19: Synthesepan met plangebied op DHM en bodemkaart en weergave naburige sites (digitaal; 1:5000; 19.06.2020)

2.4 Besluit

2.4.1 Potentieel op kennisvermeerdering

Naast het inschatten van de archeologische verwachting, is het belangrijk om het potentieel op kennisvermeerdering van naderbij te bekijken. Dit wil zeggen dat geanalyseerd wordt in welke mate het uit te voeren onderzoek kan bijdragen tot concrete kenniswinst.

Indien er binnen het plangebied archeologische sporen of structuren aan het licht komen die dateren uit de steentijd, de metaaltijden, de Romeinse tijd en/of middeleeuwen kan dit een grote kennisvermeerdering betekenen. In de omgeving van het onderzoeksterrein zijn al dergelijke sporen aangetroffen. Voor de metaaltijden, Romeinse tijd en middeleeuwen zullen de bekomen resultaten eerder een aanvulling betekenen op de reeds vergaarde kennis uit deze periodes. Hierdoor is het potentieel op kennisvermeerdering zeer groot.

Om het potentieel op kennisvermeerdering in te schatten, wordt gekeken naar de geplande werken. In het plangebied plant de initiatiefnemer een verkaveling. Bijgevolg mag ervanuit gegaan worden dat het gehele plangebied verstoord gaat worden en dat bijgevolg eventuele archeologische waarden verstoord zullen worden bij de uitvoering van de werken. Onderzoek van deze waarden is bijgevolg mogelijk en noodzakelijk in het kader van de geplande werken.

2.4.2 Afweging noodzaak verder vooronderzoek

Volgens de beslissingsboom voor verder archeologisch vooronderzoek⁵⁰ is er (on)voldoende informatie over de aan- of afwezigheid van een archeologische site. Het kennispotentieel kon voldoende bepaald worden. Verder vooronderzoek is aangewezen voor het gehele plangebied.

2.4.3 Keuze onderzoeksmethode

Tabel 4: Overzicht van de keuze onderzoeksmethode

METHODE	MOGELIJK	NUTTIG	SCHADELIJK	NOODZAKELIJK	MOTIVATIE
GEOFYSISCH ONDERZOEK	JA	NEE	NEE	NEE	VERWACHTE SPOREN BESTAAN VOORNAMELIJK UIT GRONDSPOREN, BIJGEVOLG IS DEZE METHODE NIET NUTTIG OM TOE TE PASSEN
VELDKARTERING	NEE	NEE	NEE	NEE	DE STAAT VAN HET TERREIN LAAT GEEN VELDKARTERING TOE. DIT GEEFT GEEN INFO OVER DE AANWEZIGHEID VAN EEN MOGELIJK SITE, ENKEL OF ER

⁵⁰ ONROEREND ERFGOED VLAANDEREN 2020 fig.3

	MATERIAAL AANWEZIG IS UIT EEN BEPAALDE PERIODE.				
LANDSCHAPPELIJK BODEMONDERZOEK	JA	JA	NEE	JA	DIENT TE GEBEUREN OM DE STAAT VAN DE BODEM NA TE GAAN EN DE ARCHEOLOGISCHE LAGEN TE BEPALEN. OM HET STEENTIJD POTENTIEEL NA TE GAAN.
VERKENNEND/ WAARDEREND BOORONDERZOEK	JA	MISSCHIEN	NEE	MISSCHIEN	AFHANKELIJK VAN DE RESULTATEN VAN HET LANDSCHAPPELIJK BODEMONDERZOEK.
PROEFPUTTEN- ONDERZOEK STEENTIJD	JA	MISSCHIEN	NEE	MISSCHIEN	AFHANKELIJK VAN DE RESULTATEN VAN HET LANDSCHAPPELIJK BODEMONDERZOEK
PROEFSLEUVEN/ PROEFPUTTEN ONDERZOEK	JA	MISSCHIEN	NEE	MISSCHIEN	AFHANKELIJK VAN DE RESULTATEN VAN HET LANDSCHAPPELIJK BODEMONDERZOEK

Conclusie: Op basis van de uitgevoerde bureaustudie wordt door BAAC Vlaanderen bvba in eerste instantie een landschappelijk bodemonderzoek in de vorm van boringen geadviseerd om de bewaringstoestand van de archeologische lagen en de kans op steentijd te bepalen. De resultaten van dat onderzoek kunnen op hun beurt leiden tot een bijkomend archeologisch booronderzoek en/of een proefsleuvenonderzoek.

2.4.4 Afbakening onderzoeksterrein

De initiatiefnemer plant een verkaveling van het terrein, bijgevolg dient het hele gebied onderzocht te worden.

3 Samenvatting

Naar aanleiding van een aanvraag bij een omgevingsvergunning voor een plangebied aan de Korte Molenstraat te Sint-Andries, Brugge heeft BAAC Vlaanderen bvba een archeologienota opgemaakt. Op het terrein zal door de initiatiefnemer een verkaveling gerealiseerd worden. De geplande werken impliceren aanzienlijke bodemingrepen (waaronder de aanleg van een nieuwbouw met bijbehorende groenzones, riolering, parkeergelegenheden) die qua omvang mogelijk een directe bedreiging betekenen voor potentieel aanwezig archeologisch erfgoed. Eens het archeologisch bodemarchief aangetast of vernield wordt, betekent dit een onomkeerbaar informatieverlies.

Het doel van deze archeologienota was het inschatten van het archeologisch potentieel van het plangebied. Gebaseerd op de resultaten van het uitgevoerde bureauonderzoek wordt in eerste instantie op het terrein verder archeologisch onderzoek zonder ingreep in de bodem aanbevolen.

Na uitgebreid bureauonderzoek waarbij gebruik werd gemaakt van zoveel mogelijk beschikbare bodemkaarten, geologische kaarten, historische kaarten en archeologische gegevens, stelt BAAC bvba dat er een hoge kans is op het aantreffen van archeologische waarden. Voor steentijd is dit een lage tot middelhoge verwachting en vanaf de metaaltijden is dit een hoge verwachting. De geplande werken betreffen een verkaveling waarbij het om een totaalverstoring gaat. Bijgevolg dienen maatregelen genomen worden voor verder archeologisch onderzoek voor het gehele plangebied.

Bij deze archeologienota wordt in eerste instantie het advies tot een landschappelijk bodemonderzoek van het terrein gevolgd. Uit de resultaten van het bodemonderzoek kan verder onderzoek worden uitgevoerd in de vorm van archeologische boringen en/of proefsleuven uitgevoerd te worden. Deze verdere vooronderzoeken worden uitgeschreven in het bijhorende Programma van Maatregelen.

4 Lijsten

4.1 Figurenlijst

Figuur 1: Inplantingsplan nieuwe toestand.....	7
Figuur 2: Kenmerken van de quartairgeologische kaart betreffende het plangebied	17
Figuur 3: Plangebied en molen aan de Zandstraat gelokaliseerd op de kaart van het Brugse Vrije van Pieter Pourbus (1561-1571)	20
Figuur 4: Opgraving Korte Molenstraat I, fasering.	32
Figuur 5: Vereenvoudigd grondplan vroeg-middeleeuwse zones	33
Figuur 6: Romeins necropool.	35
Figuur 7: Grondplannen van de verschillende vroeg-middeleeuwse gebouwen.....	36

4.2 Plannenlijst

Plan 1: Plangebied op topografische kaart (digitaal; 1:10.000; 16.06.2020)	2
Plan 2: Plangebied op kadasterkaart (GRB) (digitaal; 1:250; 16.06.2020)	3
Plan 3: Plangebied met weergave op orthofoto(digitaal; 1:1; 16.06.2020)	6
Plan 4: Plangebied op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHM) met waterwegen (digitaal; 1:1; 16.06.2020)	11
Plan 5: Plangebied op het DHM (digitaal; 1:1; 24.06.2020)	12
Plan 6: Plangebied op de tertiairgeologische kaart (digitaal; 1:50.000; 16.06.2020)	14
Plan 7: Plangebied op de quartairgeologische kaart (digitaal; 1:200.000; 20.06.2020)	15
Plan 8: Plangebied op de quartairgeologische kaart 1:50.000 (digitaal; 1:50.000; 16.06.2020)	16
Plan 9: Plangebied op de bodemkaart van Vlaanderen (digitaal; 1:20.000; 17.06.2020)	18
Plan 10: Plangebied op de Ferrariskaart (analoog; 1:25000; 18.06.2020)	23
Plan 11: Plangebied op de Atlas der Buurtwegen (analoog; 1:25000; 18.06.2020)	24
Plan 12: Plangebied op de Vandermaelenkaart (analoog; 1:20.000; 18.06.2020)	25
Plan 13: Plangebied op de Poppkaart (analoog; 1:1.250-1:7.500; 18.06.2020).....	26
Plan 14: Plangebied op orthofoto uit 1971(analoog; 1:1; 18.06.2020)	28
Plan 15: Plangebied op orthofoto uit 1979-1990 (digitaal; 1:1; 18.06.2020)	29
Plan 16: Plangebied op orthofoto uit 2013 (digitaal; 1:1; 18.06.2020).....	30
Plan 17: Plangebied op orthofoto uit 2014 (digitaal; 1:1; 18.06.2020).....	31
Plan 18: Plangebied en omgeving op de CAI-kaart (digitaal; 1:1; 18.06.2020)	39
Plan 19: Synthesepan met plangebied op DHM en bodemkaart en weergave naburige sites (digitaal; 1:5000; 19.06.2020)	43

4.3 Tabellenlijst

Tabel 1: Archeologische waarden in de CAI in de onmiddellijke omgeving van het plangebied.	37
Tabel 2: Archeologische gebeurtenissen in de onmiddellijke omgeving van het plangebied.	38
Tabel 3: (Archeologie)nota's en/of eindverslagen in de regio	40
Tabel 4: Overzicht van de keuze onderzoeksmethode	44

5 Bibliografie

- AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED, 2020a. *Code van goede praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren (versie 4.0)*, Brussel. Available at: https://www.onroerenderfgoed.be/sites/default/files/2019-03/CGP_V4_geen_TC_20190322.pdf.
- AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED, 2020b. ONDERZOEKSBALANS. Available at: <https://onderzoeksbalans.onroerenderfgoed.be>.
- AGIV, 2020a. Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen: Digitaal Hoogte Model.
- AGIV, 2020b. Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen: Grootchalig Referentiebestand (GRB).
- AGIV, 2020c. Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen: Orthofotomozaïek, middenschallig, winteropnamen, kleur, meest recent, Vlaanderen. Available at: <http://www.geopunt.be>.
- AGIV, 2020d. Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen: Topografische Kaart NGI 1:10000 raster, klassieke reeks. Available at: <http://www.geopunt.be>.
- Anon, 2020. Agentschap Onroerend Erfgoed: Centraal Archeologische Inventaris.
- CAI, 2020. Centraal Archeologisch Inventaris. Available at: <http://cai.onroerenderfgoed.be/>.
- CLAEISSSENS, P., Kopie kaart van het Brugse Vrije van Pieter Pourbus. Available at: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/a/a7/Old_map_of_Kaart_van_het_Brugse_vrije..jpg.
- DEBRABANDERE, F. et al., 2010. *De Vlaamse Gemeentenamen. Verklarend woordenboek.*, Brussel: Davidsfonds Uitgeverij nv.
- DOV VLAANDEREN, 2020a. Databank Ondergrond Vlaanderen, Bodemkaart. Available at: <https://www.dov.vlaanderen.be/portaal/?module=public-bodemverkenner#ModulePage>.
- DOV VLAANDEREN, 2020b. Databank Ondergrond Vlaanderen, neogeen/paleogeen (tertiair). Available at: <https://www.dov.vlaanderen.be/portaal/?module=public-bodemverkenner#ModulePage>.
- DOV VLAANDEREN, 2020c. Databank Ondergrond Vlaanderen, Quartair. Available at: <https://www.dov.vlaanderen.be/portaal/?module=public-bodemverkenner#ModulePage>.
- GEOPUNT, 2020a. GEOPUNT VLAANDEREN: Atlas der Buurtwegen Vlaanderen (ca1840). Available at: <http://www.geopunt.be>.
- GEOPUNT, 2020b. GEOPUNT VLAANDEREN: Ferrariskaart (1777). Available at: <http://www.geopunt.be>.
- GEOPUNT, 2020c. GEOPUNT VLAANDEREN: Kaart Vandermaelen (1846-1854). Available at: <http://www.geopunt.be>.

- GEOPUNT, 2020d. GEOPUNT VLAANDEREN: Popp-kaart Vlaanderen (1842-1879). Available at: <http://www.geopunt.be>.
- GEOPUNT, 2020e. Toelichting: Atlas Der Buurtwegen (1843-1845).
- GEOPUNT, 2020f. Toelichting: Vandermaelen (1846-1854).
- HASQUIN, H., 1980. *Gemeenten van België: geschiedkundig en administratief-geografisch woordenboek, Vlaanderen*, Brussel: Gemeentekrediet van België.
- HILLEWAERT, B. & HOLLEVOET, Y., 2007. Andermaal Romeins en vroegmiddeleeuws langs de Zandstraat te Sint-Andries/Brugge (prov. West-Vlaanderen). *Re licta*, 1, pp.121–140.
- HILLEWAERT, B., HOLLEVOET, Y. & RYCKAERT, M., 2011. *Op het raakvlak van twee landschappen: de vroegste geschiedenis van Brugge*. B. HILLEWAERT, Y. HOLLEVOET, & M. RYCKAERT, eds., Brugge: Van de Wiele.
- HOLLEVOET, Y., 1999. Romeinse off site-fenomenen en vroegmiddeleeuwse nederzettingssporen in de verkaveling Molendorp te Sint-Andries/Brugge (prov. West-Vlaanderen). *Archeologie in Vlaanderen*, 7, pp.65–82.
- IOE, 2020. Inventaris Onroerend Erfgoed. Available at: <https://inventaris.onroenderfgoed.be>.
- JACOBS, J. et al., 1993. *Toelichtingen bij de geologische kaart van België, Vlaams Gewest, Kaartblad 13 Brugge*, Gent.
- KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK VAN BELGIË, 2020. Toelichting: Ferraris (kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden). Available at: http://belgica.kbr.be/nl/coll/cp/cpFerraris_nl.html.
- DE MOOR, G. & VAN DE VELDE, L., 1994. Kaartblad (13) Brugge. Lithoprofieltypekaart van de quartaire afzettingen.
- DE MOOR, G. & VAN DE VELDE, L.D., 1994. *Toelichting bij de quartairgeologische kaart, kaartblad 13 Brugge*,
- ONROEREND ERFGOED VLAANDEREN, 2020. Een beslissingsboom voor verplicht archeologisch vooronderzoek. Available at: https://www.onroenderfgoed.be/assets/files/content/images/stroomschema_stedenbouwkundig-verkaveling_v7.pdf.
- VAN RANST, E. & SYS, C., 2000. Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen (Schaal 1:20 000). , (April), p.361.